ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

ΕΤΟΣ Α΄. ΦΥΛΛΑ 39—40. 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1866.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΤΕΛΕΤΗ

ΤΟΥ

ΑΔΕΛΦΟΥ ΛΕΟΠΟΛΔΟΥ,

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΒΕΛΓΩΝ,

Προστάτου τῆς Ἑθν. Φραγκμασωνίας.

(Συνέχεια.)

Τί ἤρχετο νὰ πράξῃ μεταξὺ ἡμῶν; Διατί ἄφινε τὸ ἥσυχον ἀναχωρητήριόν του τῆς Κλερμόντης, τὰς φιλίας του, τὰς τιμὰς καὶ τὰ ἀξιώματα δι' ὧν ἦτο πεπληρωμένος ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ τόπῳ τῆς Ἀγγλίας, ἵνα τρέξῃ κατόπι τοῦ ἀγνώστου; Ἀφίκετο, πρίγγηψ οὗτος διαμαρτυρούμενος, ἐν χώρᾳ, ὅπου βασιλεὺς διαμαρτυρούμενος ἐξεδιώχθη, καὶ ὅπου ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς ὤθει εἰσέτι τὴν μισαλλοδοξίαν τῶν ἠθῶν. Μὴ ὑπὸ τῆς φιλοδοξίας νὰ ὀνομασθῇ βασιλεὺς καὶ νὰ περιβληθῇ τὸ διάδημα; Ὄχι· διότι ἀπεποιήθη νὰ δεχθῇ τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος καὶ γνωρίζετε τὰ αἴτια.

« Ὅλη ἡ φιλοδοξία μου » ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους Βέλγους, « ὅλη ἡ » φιλοδοξία μου ἀποβλέπει τὴν εὐδαιμο- » νίαν τῶν ὁμοίων μου· νέος ἔτι εὑρέθην » εἰς περιέργους καὶ δυσκόλους περιστά- » σεις, ὥστε ἔμαθον νὰ θεωρῶ τὴν ἐξου- » σίαν *ὑπὸ φιλοσοφικήν τινα ἔποψιν*, » καὶ νὰ τὴν ἐπιθυμῶ μόνον ἵνα πράττω » τὸ καλὸν, καὶ τὸ *καλὸν, ὅπερ μένει.* »

Ἡ γλῶσσα αὕτη ἀληθοῦς Μασώνου ἀπέδειξε τὸν Λεοπόλδον βασιλέα ἴδιον, μὴ ἔχοντα προηγουμένους ὁμοίους του ἐν τῇ ἱστορίᾳ, βασιλέα φιλόσοφον, μέγα μελετῶντα ἔργον, μνημεῖον δόξης, ὅπερ θέλει καταστήσει τὸ ὄνομά του ἀθάνατον.

Ἡ ἱστορία θέλει ἀναφέρει ὅτι ὄχι ὑπὸ ἡδονῆς τοῦ νὰ ἦναι βασιλεὺς καὶ ὑπὸ φιλαύτου ἀνάγκης ἐδέχθη τὸ στέμμα τῆς Βελγικῆς. Εὐγενὴς φιλοδοξία τὸν ἐκίνει καὶ τὸν ὡδήγει πρὸς ἔνδοξον τέρμα. Ἡ ἐπιχείρησις ἦτο ἐπισφαλὴς, ηὔξησε τὸ θάρρος του. Διεπέρασε τὰς θαλάσσας καὶ ἀφίχθη εἰς τὰ παράλια ἡμῶν, ἵνα ἱδρύσῃ ἓν ἔθνος.

Ἐγίνωσκε τὴν ἐθνικὴν ἀξίαν καὶ τὸ ἀνεξάρτητον πνεῦμα τοῦ λαοῦ ἐφ' οὗ ἤρχετο νὰ βασιλεύσῃ. Ἦτο ἐν γνώσει τῶν ἐπαιωνίων ἐκείνων ἀγώνων του διὰ τὴν ἐλευθερίαν, τῆς ἀηττήτου ἀνδρίας του καὶ τοῦ ἀγαθοῦ πρακτικοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Εἶχε πίστιν εἰς ἡμᾶς, καὶ ἀποδεχθεὶς τὸ ἐλευθέρως αὐτῷ προσφερθὲν στέμμα, ἔκαμε νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἀνεξαρτησία ἡμῶν παρὰ τῆς Εὐρώπης. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ δεξιὸς πρωρεὺς, ὅστις ἐκώλυσε τὸ σκάφος τοῦ Ἔθνους νὰ θραυσθῇ ἐπὶ τῶν ὑφάλων.

Εἶχε πίστιν εἰς τὰς ἐλευθερίους ἐμπνεύσεις τοῦ βελγικοῦ λαοῦ, ὡς ὁ βελγικὸς λαὸς εἶχε πεποίθησιν εἰς τὸν πρὸς τοὺς νόμους σεβασμὸν αὐτοῦ, καὶ ὁ λαὸς οὗτος, ὅστις ἀπεδέχθη τὸν ὅρκον του, ὑπεσχέθη νὰ ἐργασθῇ μετ' αὐτοῦ ἵνα ἰσχυροποιήσῃ τὴν πατρίδα καὶ ἀναπτύξῃ τὰ δημόσια δικαιώματα.

Αἱ ἐπίσημοι αὗται ὑποσχέσεις ἐτηρήθησαν παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Ὁ ἀγαθὸς οὗτος βασιλεὺς εὗρεν ἀγαθὸν λαὸν συμπράκτορα εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο ἔργον. Τὸ κοινὸν τοῦτο ἔργον, πατρὶς ἐλευθέρα καὶ ἀνεξάρτητος, ἣν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπεδίωξαν διὰ δακρύων καὶ αἵματος, ἐπετεύχθη πρὸς δόξαν τοῦ Βασιλέως Μασώνου καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τοῦ βελγικοῦ λαοῦ. Καὶ οὕτω ἐδικαιώθησαν ὅλαι αἱ

ἡρωϊκαὶ ἐξαναστάσεις τῶν πατέρων ἡμῶν κατὰ τοῦ ξενικοῦ δεσποτισμοῦ. Ἡ ἐλευθερία αὕτη ἣν ἐπεδίωξαν μετὰ τοσαύτης ἐνεργητικότητος τοῖς ἦτο ἀναγκαία. Ἡ ἰδιοσυγκρασία τοῦ βελγικοῦ λαοῦ δὲν τῷ ἐσυγχώρει νὰ ζῇ ὑπὸ δουλείαν, τῷ ἐχρειάζετο ἡ καθαρὰ τῆς ἐλευθερίας αὔρα.

Τοιούτου λοιπὸν τυχὼν λαοῦ μετὰ τοιούτων παραδόσεων καὶ τοιούτου χαρακτῆρος, ὁ ἡμέτερος Μασῶνος βασιλεὺς εἶδε μετὰ χαρᾶς ὅτι τὸ μεγάλον καὶ εὐγενὲς ἔργον ὃ ἀνέλαβε τῷ ἦτο εὐχερές. Εἶδον ἐνίοτε βασιλεῖς ἡγουμένους τοῦ αἰῶνος αὐτῶν προσπαθοῦντας ὠφελίμους, ἀλλ' ἀγόνους ἀναμορφώσεις, διότι δὲν ἐννοήθησαν ὑπὸ τῶν λαῶν των. Εἶδον ἐπίσης λαοὺς ζητοῦντας παρὰ τῶν ἡγεμόνων των περισσοτέρας ἐλευθερίας, χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἐπιτύχωσιν αἱ προσπάθειαί των. Ἐνταῦθα βλέπομεν μεταξὺ τοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Βασιλέως σύμπνοιαν ἐντελῆ, συνεννόησιν ἰδεῶν, πρόθεσιν κοινήν. Εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὕψους. Ὁ βασιλεὺς γνωρίζει ὅτι ὁ λαὸς ἐφ' οὗ βασιλεύει ἔχει φύσιν ἐλευθέραν. Οὐδέποτε λοιπὸν ἀντιπράττει πρὸς ταύτην.

Ἐν τούτοις λαμβάνει συμβουλὰς καὶ παραινέσεις. Πιστεύουσιν ὅτι πορεύει ὀλεθρίαν ὁδόν. Ζητοῦσι νὰ τὸν ἐκφοβίσωσιν, ἐπιδεικνύοντες αὐτῷ τοὺς κινδύνους οὓς διατρέχει ἐν Βελγίῳ καὶ ἡ δυναστεία του καὶ ἡ κοινωνικὴ τάξις, ἕνεκα τῆς μεγάλης ταύτης ἐλευθερίας ἣν χαίρει ὁ λαός. Οὗτος καταγελᾷ τῶν ἀπαισίων τούτων προφητειῶν, γνωρίζων τὸν λαόν του, καὶ ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργον του, καὶ οἱ προλέξαντες αὐτῷ τόσας δυστυχίας καὶ τόσας καταστροφὰς ἔπεσον τῶν αὐτῶν θρόνων, μὴ ἀκολουθήσαντες τὴν ἐλευθέριον αὐτοῦ πολιτικήν.

Οἱ δυστυχεῖς ἄφρονες, οἵτινες ἠρνήθησαν τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς λαούς των, ἠπατήθησαν οἰκτρῶς καὶ ἐτιμωρήθησαν σκληρά· διότι ὑπεχρεώθησαν νὰ φύγωσιν ἐνώπιον τῶν ἐξεγερθέντων λαῶν αὐτῶν, ἐνῷ τὸ Βέλγιον διέμεινεν ἥσυχον καὶ γαλήνιον. Ἡ ἐπαναστατικὴ λαῖλαψ, ἥτις κατέβαλε τοὺς θρόνους των ἐσταμάτησεν ἐπὶ τὰ ὅρια ἡμῶν. Ὁ Λεοπόλδος, ὅστις ὑπεστήριζε πάντα τὰ δικαιώματά μας καὶ ἀντέστη εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν δεσποτῶν, κατέστησεν ἀνωφελῆ καὶ ἀδύνατον πᾶσαν ἐπανάστασιν. Τὴν ἐπαύριον τῆς 24 Φεβρουαρίου, ἡ κυβέρνησίς του προέτεινε τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐκλογικοῦ τιμήματος, καὶ τὴν κατάργησιν τῆς λογοκρισίας ἐπὶ τῶν ἐφημερίδων.

Ἡ ἐπανάστασις αὕτη παρήγαγε γενικὴν συγκίνησιν ἐν Εὐρώπῃ. Παράδοσίς τις δημώδης ἀποδίδει εἰς τὸν Βασιλέα τὴν ἑπομένην διακήρυξιν: « Ἐὰν ἦμαι ἐμπόδιον εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν Βέλγων, εἶμαι ἕτοιμος νὰ παραιτηθῶ τοῦ θρόνου καὶ ν' ἀπομακρυνθῶ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου. » Ἡ μεστὴ αὕτη αὐταπαρνήσεως γλῶσσα ἐκίνησε τὸν γέλωτα πάντων ὅσοι πιστεύουσιν ὅτι τὸ προσωπικὸν συμφέρον εἶναι τὸ μόνον ἐλατήριον τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. Βασιλεὺς παραιτούμενος τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς ἵνα κάλλιον ὑπηρετήσῃ τὸν λαόν του, ἦτο καινοτόμημα. Ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ἀφιλοκερδοῦς ταύτης προτάσεως, τῆς τόσον ὅμως φυσικῆς εἰς τὸ στόμα ἐκείνου, ὅστις ἠρνήθη ἤδη τὸν Ἑλληνικὸν θρόνον, ἐπειδὴ πολιτικαὶ δυσκολίαι, ἐχθρικαὶ πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐξηγέρθησαν. Εἶχε λοιπὸν ἅπαξ ἤδη προτιμήσει τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν τῆς φιλοδοξίας τοῦ νὰ βασιλεύσῃ. Δὲν εἶχε λοιπὸν ἀποφανθῆ πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Βελγίου ὅτι ἐθεώρει τὴν ἐξουσίαν *ὑπὸ φιλοσοφικήν τινα ἔποψιν* καὶ ὅτι τὴν ἐπεθύμει πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ πράξῃ τὸ καλὸν καὶ τὸ *καλὸν ὅπερ μένει*; Ἐὰν λοιπὸν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἡ παραίτησις ἠδύνατο νὰ ἦναί τι ἀγαθόν, διατί δὲν ἤθελε πράξει τὸ ἀγαθὸν τοῦτο; Ἡ διαγωγὴ αὕτη ἥτις δὲν ἐννοεῖτο παρ' οὐδενὸς ἄλλου βασιλέως, ἦτο ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ χαρακτῆρος του, ὃν αἱ πράξεις καὶ ἡ γλῶσσά του καταδεικνύουσιν ἡμῖν, ἦτο σύμφωνος τῇ ἀρχῇ ταύτῃ τῆς ἡμετέρας ἀδελφότητος: *τὸ ἀνάγειν τὰ πάντα πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν, εἶναι ταὐτὸν τοῦ ἐργάζεσθαι δι' ἑαυτόν.*

Μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1848 ὁρμὴν, ἥτις ὤθει πάντας τοὺς λαοὺς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, εἴδομεν τὴν ἀντίδρασιν ἐπαναφέρουσαν εἰς τὰ ἐγκαταλελειμμένα ἀνακτόριά των, τοὺς τρέμοντας καὶ ἠττημένους τῆς προτεραίας δεσπότας. Ἡ Εὐρώπη ἥτις εἶχε βαδίσει πρὸς στιγμὴν πρὸς ἐλευθέριόν τινα πολιτείαν, ἐπανέλαβε, δυνάμει τῆς

ἰσχύος, δυνάμει τῆς βίας, τὴν ἀρχαίαν της δουλείαν. Ἐκεῖ ὅπου συνεζήτουν πρὸ μικροῦ καὶ ἐβουλεύοντο ἐλευθέρως, σιγὴ νεκρώσιμος ἐπεκάθησε καὶ πάλιν. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ νέαι παραινέσεις ἐστάλησαν ἡμῖν. Προσεπάθουν ἔτι νὰ κάμωσι τὸν βασιλέα νὰ περιστείλῃ τὰς ἐλευθέρους νομοθεσίας μας· « Τὸ θέαμα λαοῦ ἐλευθέρου, εἶναι κακὸν καὶ διαδόσιμον παράδειγμα· εἶναι φρόνιμον νὰ τὸ ἀφανίσωμεν, καὶ τὸ ἡμέτερον ἐσωτερικὸν πολίτευμα ὤφειλε νὰ περισταλῇ. » Ἀλλ' ὁ Λεοπόλδος ἀντέστη καὶ χάριτες ὀφείλονται αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ.

Διότι ὁ λόγος του εἶχε μεγάλην ἀξίαν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης· τὸν ἤκουον πάντοτε, ἐζήτουν τὴν γνώμην του, ἐπεδίωκον τὴν διαιτητίαν του. Ἡ μακρά του πεῖρα, ἡ τακτικὴ, ἡ ἑτοιμότης, ἐνέπνεον ἐπιφύλαξιν καὶ σεβασμόν. Ἦτο διὰ τὴν Βελγικὴν, ὁ δεξιώτερος διπλωμάτης, ἡ ἰσχυροτέρα ἀσπίς. Γνωρίζετε μετὰ τίνος τόνου συγκεκινημένου καὶ περιπαθοῦς ὡμίλει περὶ τοῦ τόπου τούτου, τῶν ποικίλων δυσχερειῶν καὶ κρίσεων, ἃς διῆλθεν εὐτυχῶς καὶ ὁποίαν βαθεῖαν πίστιν εἶχε περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς πατρίδος.

Ἦτο ἀριστοκράτης τοὺς τρόπους καὶ ἐλευθερόφρων τὴν καρδίαν. Ἦτο μέγας ἄρχων ἀγαπῶν τὸν λαὸν καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ ὁποίου ἤντλησε πᾶσαν τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ. Ὁ γερμανὸς οὗτος πρίγκηψ ὅστις εἶχε πολεμήσει ἐν ταῖς τάξεσι τῆς ἱερᾶς συμμαχίας τὴν σημαίαν τῶν ἀρχῶν τοῦ 89, ἐγένετο ὁ ἐστερμένος καὶ πιστὸς ἀντιπρόσωπος τῶν ἀρχῶν τούτων, χάρις τῇ φιλοσοφικῇ ἀνατροφῇ ἥτις τὸν ὕψωσεν ὑπεράνω τῶν προλήψεων τοῦ γένους του.

Ἡ πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀνεξικακία, ἧς τὸ γάλα ἐθήλασεν ἐν ταῖς μασωνικαῖς ἡμῶν λέσχαις, καὶ ἧς τῷ ἔδειξε τὴν εὐτυχῆ καὶ γόνιμον ἐφαρμογὴν ἡ Ἀγγλία, ἐσεβάσθη καὶ ἐτιμήθη ὑπὸ τὴν βασιλείαν του. Ἐὰν τὸ Βέλγιον ἤθελε τύχει βασιλέως ἑνὸς τῶν πριγκήπων ἐκείνων, οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι ἵνα ἐπιδείξῃ τὸ πνεῦμά του ὁ μονάρχης πρέπει νὰ προέρχηται εἰς πραξικοπήματα, ἢ πρίγκηπός τινος, τὸν ὁποῖον ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς παρασύρει εἰς τὴν πολιτικὴν μισαλλοδοξίαν, ἀντὶ νὰ χαρῶμεν ἐπὶ τριάκοντα καὶ τέσσαρα μακρὰ ἔτη εἰρήνην γαλήνιον καὶ ἔνδοξον, ἠθέλομεν ἔχει ἐπαναστάσεις τοῦ λαοῦ, αἵτινες ἤθελον ἐκθέσει, ἀπωλέσει ἴσως τὴν ἐθνικότητά μας.

Τὸ διαμαρτυρούμενον θρήσκευμά του προεφύλαττεν αὐτὸν πάσης ἐπηρείας καθολικῆς, ἡ δὲ συνταγματικὴ του ἀνατροφὴ, προεφύλαττεν αὐτὸν πάσης διαμαρτυρουμένης μισαλλοδοξίας. Ἃς ἀποδώσωμεν χάριτας τῷ Θεῷ ἐπὶ τὸ ὅτι ἔσχομεν Βασιλέα πρίγκηπα, ὅστις εἶχεν ἰδεῖ ἐνεργοῦσαν τὴν συνταγματικὴν κυβέρνησιν, καὶ ὅστις κατεννόησε τὸν μηχανισμόν της. Ὁ Μοντεσκιοῦ ἔγραψε κάλλιστον βιβλίον ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς κυβερνήσεως. Ὁ Λεοπόλδος Α' ἔκαμε καλλίτερον βιβλίον, τὰς ἐπραγματοποίησε.

Ἀπέδειξε δὲ τίνι τρόπῳ τὸ πολίτευμα τοῦτο, ὅπερ ἀφίνει νὰ ἐνεργῇ ἐλευθέρως τὸ ἔθνος, βοηθεῖ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ. Ἀπέδωκε μεγίστην ὑπηρεσίαν ὄχι μόνον εἰς τὸν λαὸν ὅστις ἐπωφελήθη τῆς φρονήσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τοὺς ἄλλους λαούς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔδειξε τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας· ὑπηρέτησε τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἀλλὰ σπεύδω, ἀδελφοί μου, νὰ κάμω γνωστὰς ὑμῖν τὰς μασωνικὰς πράξεις τοῦ Λεοπόλδου. Γνωρίζετε ὅτι ἐμυήθη ἐν Βέρνῃ, τῷ 1813, ἐν τῇ λέσχῃ τῆς *Ἐλπίδος*, ἥτις τότε εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας. Τοῦτο ἐγένετο κατόπι τῶν μεγάλων πολέμων τῆς αὐτοκρατορίας, εἰς τοὺς ὁποίους ἔλαβε μέρος τόσῳ λαμπρὸν ὡς στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ῥωσσίας. Ἀφοῦ εἶδε τὰ πεδία τῆς μάχης, ἐφ' ὧν ἔκειντο τόσοι ἀδελφοὶ ἀλληλοσφαγέντες, ἦλθεν ἐν τοῖς ἡμετέροις ναοῖς καὶ προσέκλινεν ἐνώπιον τοῦ δόγματος τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελφότητος.

Τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου, ἐγένετο δεκτὸς ὡς μαθητευόμενος, μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας ἔλαβε τὸν 2ον καὶ 3ον βαθμὸν τῆς συμβολικῆς Μασωνίας· ἔλαβε δὲ συγχρόνως καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου μέλους. Ὁ τίτλος οὗτος ὃν διετήρησε καθ' ὅλον τὸν βίον του, τῷ προσέφερε σήμερον ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ἐργαστηρίου τούτου τὰς ἐπικηδείους τιμάς.

Ὁ Σεβάσμιος τῆς λέσχης τῆς *Ἐλπίδος* γνωστοποιεῖ ἡμῖν, δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Μέγαν Ἐθνικὸν Διδάσκαλον, ὅτι τὴν

18 Δεκεμβρίου 1815 τελετὴ ἐπικήδειος ἐγένετο εἰς μνήμην τοῦ ἐνδόξου ἀδελφοῦ μας. Ἰδοὺ χωρίον τι τῆς ἐνδιαφερούσης ταύτης κοινοποιήσεως:

«Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι μετὰ χαρᾶς θέλε-
» τε δεχθῆ τὰς πληροφορίας ταύτας, αἵ-
» τινες ἐνδιαφέρουσι τὴν Βελγικὴν Μασω-
» νίαν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν. Διὰ
» τὸν αὐτὸν τοῦτον λόγον μᾶς ἐπεφόρτισεν
» αὐτεπαγγέλτως ἡ ἡμετέρα λέσχη νὰ ἀγ-
» γείλωμεν ὑμῖν, ὅ,τι ἔπραξε κατὰ τὴν
» τελευτὴν τοῦ μακαρίτου Βασιλέως τοῦ
» ἡμετέρου προσφιλεστάτου ἀδελφοῦ καὶ
» ἐπιτίμου μέλους.

»Συνέλευσις πένθιμος συγκροτηθεῖσα τῇ
» 18 Δεκεμβρίου ἐν τῷ ἡμετέρῳ μασωνικῷ
» ναῷ, ἠνάλωσε μέγα μέρος αὐτῆς εἰς τι-
» μὴν τοῦ τελευτήσαντος Λεοπόλδου καὶ
» καθιέρωτε τὴν μνήμην του ἐγείρασα αὐ-
» τῷ τὸ τῆς συνηθείας μνημεῖον.

» Ἡ ζωὴ αὕτη τοῦ ἐνδόξου τελευτή-
» σαντος Ἀδελφοῦ, ἡ συνήθης βιογραφικὴ
» σκιαγραφία ἐν τῇ ἐπισήμῳ ταύτῃ τελε-
» τῇ ἐσημείωσαν τοὺς διακεκριμένους χα-
» ρακτῆρας, ἐκείνους κυρίως τοῦ ἀνθρώπου
» τοῦ φέροντος τὸ βασίλειον διάδημα, ὅς-
» τις, καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀντεκα-
» τέστησε τὴν ψευδῆ λάμψιν διὰ τοῦ φω-
» τὸς τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων τὰ
» ὁποῖα τιμῶσι τὴν Μασωνίαν. »

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ.

ΠΕΡΙ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΥ.

Ὁ Μέσμερ, ὁ ἀνακαλύψας τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν, ἐγεννήθη ἔν τινι μικρᾷ πόλει τῆς Σουαβίας, τῷ 1735. Ἐδόθη περὶ τὴν σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς, ἐν ᾗ ἐκτήσατο μικρὰν φήμην. Ἡμέραν τινὰ, πορευόμενος εἰς τὴν ἐξοχὴν ἵνα ἐπισκεφθῇ ἀσθενῆ τινα, διήρχετο ἔκ τινος δάσους, ὅπου παρέστη εἰς θέαμα περιεργότατον. Πλησίον δενδρυλλίου τινὸς ἔσεκε πτηνὸν ἀσθμαῖνον, ὑπὸ τὸν βάσκανον ὀφθαλμὸν ὄφεως, καὶ ἠγωνίζετο νὰ ἀπομακρυνθῇ, ἀλλὰ δύναμίς τις ἀόρατος τὸ ἐπανέφερε μέχρι τοῦ χαίνοντος ῥύγχους τοῦ ἑρπετοῦ. Ὁ Μέσμερ ἔτεινε μεταξὺ τοῦ πτηνοῦ καὶ τοῦ ὄφεως ῥάβδον ἐκ ξύλου λεπτοκαρύας ἣν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα, τὸ δὲ παράδοξον ἔπαυσεν αἰφνιδίως καὶ τὸ πτηνὸν ᾤχετο ἀποπτάν.

Τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ὑπῆρξε δι' αὐτὸν ἀποκάλυψις ὁλόκληρος. Ἡ μυστηριώδης αὕτη ἐπήρεια, ἡ ἀνάλογος πρὸς τας ἰδιότητας τοῦ μαγνήτου, ἥτις ὑφίσταται παρά τισι ζώοις, ἐγένετο ἡ βάσις τοῦ συστήματος αὐτοῦ, ὅπερ ἀπεκάλεσε μαγνητισμόν.

Ἐφαντάζετο τὴν γῆϊνον σφαῖραν καὶ πάντα τὰ πλάσματα, ὡς βεβυθισμένα ἐντός τινος ὠκεανοῦ ῥευστοῦ, δι' οὗ ἐξασκοῦσι τὰ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ ἀδιάκοπόν τινα ἐπήρειαν. Συλλέξαι μέρος τοῦ γενικοῦ ῥευστοῦ, διευθῦναι τὸ ῥεῦμα, κοινωνῆσαι τοῦτο πρός τι ὂν ζῶν, ἦτο τὸ μαγνητίζειν, καὶ, κατὰ τὸν Μέσμερ, μαγνητίζειν, ἦτο ἡ δύναμις τοῦ θεραπεύειν.

Κακῶς ὑποδεχθεὶς ὑπὸ τῶν σοφῶν τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Βερολίνου, ὁ Μέσμερ ἐπορεύθη τῷ 1778 εἰς Παρισίους, ὅπου ἡ φήμη του εἶχε προηγηθῆ. Ἐκεῖ εὗρεν ἰσχυρὸν βοηθὸν, τὸν ἰατρὸν Δεσλὼν (Deslon), ἰατρὸν τοῦ κόμητος τοῦ Ἀρτουᾶ.

Μετ' οὐ πολὺ ἡ κοινὴ περιέργεια ἐξηγέρθη ἐκ τῶν διηγήσεων θαυμασίων θεραπειῶν γινομένων ὑπὸ τοῦ μαγνητισμοῦ, καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ ὅλη ἡ πόλις ἠρᾶτο τῆς μεσμεριανῆς διδασκαλίας, ἥτις εἶχεν ὡς πρώτιστον αὐτῆς θέατρον οἰκίαν τινὰ ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Βανδόμης.

Ἐκεῖ, ἐν τῷ μέσῳ μεγίστης αἰθούσης, ἔβλεπέ τις πληθὺν ἀσθενῶν, συνωθουμένων κύκλω λουτῆρος μεστοῦ θειούχου ὕδατος ἐπιστεγασμένου, εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ὁποίου ἔκειντο φιάλαι μαγνητισμέναι.

Εἴς τι δεδομένον σημεῖον, τὸ μυστηριῶδες ῥευστὸν διέτρεχε διὰ τῶν ἀσθενῶν, ὅτε ἤρχετο ἡ σιγμὴ τῶν νευρικῶν σπασμῶν καὶ τῶν πνιγμῶν. Μετέφερον τότε τοὺς μᾶλλον ἐξαφθέντας ἔν τινι πλησίον δωματίῳ, καλουμένῳ *αἴθουσα τῶν κρίσεων*, ὅπου ὁ Μέσμερ τοὺς ἡσύχαζε, ποτὲ μὲν τῇ ἐπαφῇ τῶν χειρῶν, ποτὲ δὲ ἐκτείνων ἐπ' αὐτῶν ῥαβδίον γοητευμένον.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσηλύτων τοῦ Μέσμερ ηὐξήνθη ταχέως, ἐν οἷς ἠριθμοῦντο σοφοὶ, φιλολόγοι, δικαστικοὶ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Ἐπρεμενὶλ, ὁ Σερβὰν, ὁ δικηγόρος Βοργὰς καὶ ὁ μαρκήσιος Πυνισεκούρ· ὁ τελευταῖος οὗτος ἔλαβεν ἐκ τῆς νυκτοβασίας ἀποτελέσματα ἀρκετὰ παράδοξα. Διηγοῦνται ὅτι ἔν τινι χωρίῳ πλησίον τοῦ Σουασὼν, ἀσθενεῖς τοὺς ὁποίους ἀπεκοίμησε διὰ τοῦ μαγνητικοῦ ὕπνου, ἀνεγίνωσκον ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν σώμασι καὶ ἐδείκνυον τὰ φάρμακα τὰ ὁποῖα ἠδύναντο νὰ τοῖς ἀνακουφίσωσι.

Τὰ προηγηθέντα μαγνητικὰ συστήματα κατηργήθησαν ἐν τούτοις· οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς ἀπηρνήθησαν τὸν λουτῆρα μετὰ τῶν φιαλῶν καὶ ἔθηκαν εἰς χρῆσιν τὸ σύστημα τῆς περιαγωγῆς τῶν χειρῶν, ὅπως ἔφθασε μέχρις ἡμῶν, σύστημα συνιστάμενον εἰς τὴν μεταβίβασιν τῆς ἐπηρείας τοῦ μαγνητιστοῦ εἰς τὸν μαγνητιζόμενον, διὰ τῆς ἐπαφῆς τῶν ἀντιχείρων καὶ τῶν χειρῶν, τῶν ἐντρίψεων ἢ χειρονομιῶν τινων.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν, ἡ μαγνητικὴ ἐπιστήμη συναντᾷ θερμοὺς ἐγκωμιαστὰς καὶ ἀπίστους· πρὸ παντὸς ἄλλου ἀνάγκη νὰ μάθωμεν τί ἐννοοῦσι διὰ τοῦ μαγνητισμοῦ, πόθεν ἄρχεται καὶ ποῦ σταματᾷ.

Ἐννοοῦσι διὰ τοῦ μαγνητισμοῦ, τὴν μαντευτικὴν ἐπιστήμην, τὴν καθιστῶσαν τοὺς μύστας αὐτῆς κτήτορας τῶν ἀποκρύφων τοῦ μέλλοντος;

Ἐὰν τοῦτο τότε δύνανται νὰ πιστεύσωσιν εἰς τοὺς μαγνητιστὰς ἐπίσης ὡς καὶ εἰς τοὺς μάντεις τῆς ἀρχαιότητος, εἰς τὰς σιβύλλας, εἰς τὰς πυθίας, εἰς τοὺς ἀστρολόγους καὶ εἰς τὰς προλεγούσας τὴν τύχην.

Κ' ἐν τούτοις ἀφήσατέ με νὰ σᾶς διηγηθῶ γεγονός τι συμβὰν ἔν τινι τῶν κυριωτέρων νοσοκομείων τῶν Παρισίων.

Ὁ ἰατρὸς κύριος Ξ * * *, ἰατρὸς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος νοσοκομείου, ἔθηκεν εἰς κατάστασιν ὑπνοβασίας μίαν τῶν ἀσθενῶν του. Ἡ γυνὴ αὕτη τῷ εἶπεν ὅτι ἔβλεπε τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου της ἐγγὺς, καὶ διῆλθεν ἐπιθεωροῦσα ὅλας τὰς ἡμέρας της μέχρι τῆς ἀπαισίας ἡμέρας.

Τὴν ἑπομένην κυριακὴν, ἔλεγεν, ὅτι θέλει ἐξέλθει ἵνα ὑπάγῃ νὰ γευματίσῃ πλησίον τῶν συγγενῶν της, τὸ ἑσπέρας θέλει αἰσθανθῆ ἑαυτὴν ἀδιάθετον καὶ θέλουσι τὴν ἐπαναφέρει ἐπ' ὀχήματος εἰς τὸ νοσοκομεῖον· ἡ ἀδιαθεσία της, ἐλαφρὰ τὸ κατ' ἀρχὰς, θέλει γίνει ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ μεγαλειτέρα. Ἐπιδεικνύει τὰ συμπτώματα τῆς ἀσθενείας της, τὸν πυρετὸν, τὴν παραφροσύνην, τέλος τὴν ἡμέραν καὶ τὴν στιγμὴν τῆς τελευτῆς της.

Ἐν τῇ ἐξεγέρσει της, δὲν ἀνεμιμνήσκετο ἐντελῶς τῆς προρρήσεώς της, καὶ ὁ ἰατρὸς, περίφοβος γενόμενος, ἔπαυσε νὰ τὴν μαγνητίζῃ.

Ἐξῆλθε τῷ ὄντι τοῦ νοσοκομείου κατὰ τὴν ὑποδειχθεῖσαν ἡμέραν, κακοδιηθέτησεν, ἐπανῆλθεν ἐπὶ ὀχήματος εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἔσχε τὸν πυρετὸν, τὴν παραφροσύνην καὶ ἀπέθανε κατὰ τὴν ὥραν, ἣν ὑπέδειξεν.

Αἱ περιστάσεις αὗται τῆς ἐσωτερικῆς προβλέψεως εἶναι, κατὰ τοὺς μαγνητιστὰς, ἀρκετὰ συνήθεις· ἐζητήσαμεν περιστάσεις ἐξωτερικῆς προβλέψεως, ἀλλὰ δὲν εὕρομεν τοιαύτας ἐκπληκτικάς.

Ἵνα νὰ καταντήσῃ εἰς τὴν μαντείαν, ὁ μαγνητισμὸς ἠδύνατο εἰσέτι νὰ κατέχῃ τιμητικήν τινα θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν δὲ τῶν ξένων γλωσσῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν αὐτῶν μάλιστα, τῶν μᾶλλον ποικίλων, ἣν μεταδίδει τῷ μαγνητιζομένῳ δυνάμει περιαγωγῶν καὶ σημείων ὁ μαγνητιστὴς, ὅστις κέκτηται ταύτην ἢ μὴ, εἶναι ἀποτέλεσμα ὅπερ φαίνεται ἀρκετὰ πολύπλοκον.

Οἱ μύσται τῆς ἐπιστήμης διισχυρίζονται ἐπίσης ὅτι ὁ ὑπνοβάτης ἐν τῇ μαγνητικῇ καταστάσει δύναται νὰ βλέπῃ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστοὺς, εἴτε διὰ τοῦ αὐχένος, εἴτε διὰ τοῦ ἰνίου, εἴτε διὰ τῆς ῥάχιος, εἴτε διὰ τῆς πτέρνας, ἐκ τοῦ πλησίον ἢ μακρόθεν, μάλιστα ἐξ ἀποστάσεων μεγάλων, καὶ ν' ἀκούῃ ὅ,τι λέγεται ἐκεῖ. Μαγνητιστής τις λέγει ὅτι ἡ ὑπνοβάτις του βλέπει εὐκρινέστατα εἰς τὴν σελήνην· καὶ κατ' αὐτὸν, τί βλέπει; ὄρη, ὄρη καὶ πάντοτε ὄρη.

Ὑποκείμενόν τι, ὅπερ νομίζω ἀξιόπιστον, μοὶ διηγεῖτο πρό τινος καιροῦ τὸ ἑξῆς γεγονὸς συμβὰν πρὸ δύο ἐτῶν.

Εὑρισκόμην ἑσπέραν τινὰ, μὲ εἶπε, παρὰ τῷ περιωνύμῳ μαγνητιστῇ Ξ * * * μετὰ πολλῶν ἄλλων, ὅτε ἡ ὑπνοβάτις Ἀγάθη, ἣν ὁ κύριος Ξ * * * εἶχεν ἀποκοιμήσει πρὸ μικροῦ καὶ ἐφαίνετο παραδεδομένη εἰς βαθυτάτην μελέτην, ὠρθώθη χωρὶς νὰ τὴν ἐρωτήσῃ τις καὶ ἀνέκραξε: « Βλέπω τὴν αὐλὴν τῆς Ῥωσσίας πενθοῦ-
« σαν ἐπὶ τῇ τελευτῇ πρίγκηπός τινος. »
Μετά τινας στιγμὰς ἐπανέλαβε τὸ αὐτό.

Τοῦτο μοὶ ἀνεμίμνησκεν ὀλίγον τὰς ἀρχαίας προφητείας, καὶ ἀνεχώρησα ἐκεῖθεν χωρὶς νὰ δώσω τὴν ἐλαχίστην σπουδαιότητα εἰς τὴν λεγομένην ταύτην εἴδησιν, ὅτε τὴν ἐπαύριον ἐγερθεὶς ἔμαθον τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου.

Ἐὰν ἀποκαλῶσι μαγνητισμὸν τὸν λήθαργον ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει συνείδησιν κατὰ τὴν ἐξέγερσιν, ὅστις κάμνει τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα δούλους τοῦ ἐπιβάλλοντος αὐτόν· ἐὰν ἦναι τὸ ζῆν διὰ τῆς ζωῆς ἄλλου τινός, τὸ θέλειν δι' αὐτοῦ, αἰσθάνεσθαι διὰ τῶν παθήσεων αὐτοῦ, ὑποφέρειν κατὰ θέλησιν αὐτοῦ τὴν μεγαλειτέραν φυσικὴν ὀδύνην χωρὶς νὰ ἦναι αἰσθητή, ἀναμφιβόλως ὑπάρχουσιν εἰς πάντα ταῦτα φαινόμενα ἐκπληκτικά, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα δὲν ὑπερβαίνουσι τὸν βαθμὸν τῆς εὐπιστίας ἡμῶν.

Ἡ παραγωγὴ τῆς καταληψίας, τῆς συσπάσεως τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ ὕπνου, τῆς ἕλξεως, τῆς ἀναισθησίας, τῆς ἐκστάσεως, πᾶσαι αὗται αἱ δοκιμασίαι αἵτινες ἐξήρτηνται τῆς φυσικῆς αἰσθητικότητος, βεβαίως πιστεύονται εὐκολώτερα ἢ αἱ παράγουσαι ἐκ τῆς σαφηνείας τὰ ἀντικείμενα.

Μεταξὺ τῶν ἀρνουμένων τὸν μαγνητισμὸν καὶ τῶν παραδεχομένων πάντα τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὰ φαινόμενα, ὑπάρχει εἰσέτι κενόν. Αἱ δοκιμασίαι δὲν ἐπιτυγχάνουσι πολλάκις. Πόθεν τοῦτο; ὁ Βολταῖρος εἶπεν: «Ἐὰν οἱ περιοριζόμενοι νὰ ζυγίζωσι, νὰ μετρῶσι καὶ ν' ἀριθμῶσιν ἀπατῶσι πολλάκις ἑαυτοὺς, τί λοιπὸν συμβαίνει δι' ἐκείνους οἵτινες μόνον νὰ μαντεύωσι θέλουσι.»

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Ο ΣΑΛΠΙΓΚΤΗΣ ΤΟΥ ΒΕΡΕΖΙΝΑ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ,

Ὑπὸ

ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑ ΣΧΙΝΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Ἦν σχεδὸν ἡμέρα, ὅταν ὁ Ἀνσέλμιος ἤνοιξε τὸ παράθυρον.

Ὁ Θεὸς δὲν εἶχεν εἰσακούσει αὐτὸν καὶ ὁ θάνατος δὲν εἶχεν ἐπέλθει, ἵνα τὸν καταλάβῃ ἐν τῷ ὕπνῳ του, καθόσον εἶχε κοιμηθῆ, ὁ δυστυχὴς, μεθ' ὅλην τὴν ἀπελπισίαν του. Ἡ ὕλη εἶχεν ὑπερτερήσει τοῦ πνεύματος καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἦν τὸ παίγνιον μυρίων ὀνείρων· ὀνείρων, οἵτινες ἐπεκύρουν τὴν παροιμίαν, ὅτι ὁ οὐρανὸς πέμπει ἡδεῖς ὕπνους εἰς ἐκείνους, οἵτινες εἰσὶν ἀθλιέστατοι κατὰ τὴν ἐξέγερσιν.

Εἶχεν ὀνειρευθῆ τὸν τόπον του, καὶ τὴν ἔπαυλιν τοῦ Κριζενόν, καὶ πλησίον αὐτοῦ τὴν Ῥόζαν, τὴν προσφιλῆ θυγατέρα του, ἥτις τῷ ἐμειδία καὶ τὸν ἐκάλει «πάτερ μου».

Ἡ ἐξέγερσις τὸν εἶχεν ἐπαναγάγει εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς λυπηρᾶς πραγματικότητος· ἠγέρθη, ἐνεδύθη καὶ ἐξῆλθε στιγμήν τινα εἰς τὸ παράθυρον. Τὸ παράθυρον ἠνοίγετο ἐπί τινος κήπου, ὅπου εἶχον ἀρχίσει νὰ πιπίζωσι χαριέντως ἑκατοστύες στρουθίων καὶ κοσσύφων.

Πέραν τοῦ τοίχου τοῦ κήπου ἐφαίνοντο αἱ πεδιάδες· καὶ οἱ ὑλώδεις λόφοι τῆς ἀλσασιανῆς χώρας.

Οἱ γεωργοὶ μετέβαινον εἰς τοὺς ἀγροὺς, τὰ ποίμνια ἐξήρχοντο σείοντα τοὺς κωδωνίσκους των, ὁ *Ἄγγελος* (*) ἐσήμαινεν εἰς τὸ κωδωνοστάσιον ἐξωκκλησίου τινὸς, κρυπτομένου ὑπὸ λόχμην δένδρων εἰς τοὺς πρόποδας γηλόφου τινός.

Ὁ Ἀνσέλμος ἐστέναξεν· εἶτα κατέβαλε σφοδρὰν βίαν ἐφ' ἑαυτοῦ.

— Ἄγωμεν! ἐψιθύρισεν, ἀνάγκη νὰ ἀναχωρήσω.

Καὶ ἐξῆλθεν ἀθορύβως τοῦ δωματίου του.

Τὸ πᾶν ἐκοιμᾶτο ἔτι ἐν τῷ μεγάρῳ· τοὐλάχιστον ὁ πτωχὸς σαλπιγκτὴς τὸ ἐπίστευεν.

Κατέβη τὴν κλίμακα καταστέλλων τὸν κρότον τῶν βημάτων του, κρατῶν τὴν ἀναπνοήν του.

— Ἄχ! ἐσκέπτετο, ἐὰν τὰς ἐπανίδω.... δὲν θέλω ἔχει πλέον τὸ θάρρος ν' ἀναχωρήσω....

Ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν, ἥτις ἠνοίγετο εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ στρατηγοῦ, ἅτινα ὤφειλε νὰ διέλθῃ, ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ μεγάρου.

Μία στιγμὴ ἔτι καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἐκτὸς τῆς οἰκίας ταύτης καὶ ἤθελεν ἔχει λελεγμένον αἰώνιον χαῖρε εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὸ τέκνον, ἅτινα τῷ ἀνῆκον μὲν ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἰδικά του....

Ἀλλ' ἄφνης φάσμα τι ἐνεφανίσθη ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ.

Ἦτον ἡ Ῥόζα.

Ἡ Ῥόζα τὸ ὡραῖον καὶ ἀφελὲς τέκνον, τὸ ὁποῖον, τὴν χθὲς, τῷ ἔδειξε τοσαύτην στοργὴν, ἡ Ῥόζα, ἡ κόρη του, τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ μὴ ἐπανίδῃ πλέον....

Ἡ Ῥόζα ἦτο περίλυπος καὶ σοβαρὰ καὶ ἐφαίνετο γηράσασα δέκα ἔτη εἰς μίαν νύκτα.

Ἔρριψε τοὺς βραχίονάς της περὶ τὸν τράχηλον τοῦ πτωχοῦ στρατιώτου, τῷ ἐπέθηκε θερμὸν φίλημα ἐπὶ τῶν παρειῶν καὶ τῷ εἶπεν·

— Ἡ μήτηρ μου μοὶ διεκοίνωσε τὰ πάντα. Γνωρίζω ὅτι εἶσθε πατήρ μου.

Ἐκλονήθη ὑπὸ τὸ κτύπημα, ὁ Ἀνσέλμος, ὡσεὶ πληγεὶς ὑπὸ κεραυνοῦ, καὶ τὴν παρετήρησε μετ' ἤθους ἀποβλακωμένου.

Ἀλλ' ἐκείνη προσέθηκε

— Ναὶ, γινώσκω ὅτι εἶσθε πατήρ μου. Ἄγωμεν.

— Ἄγωμεν... ἤρθρωσεν οὗτος, θέλεις ν' ἀναχωρήσῃς;...

— Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησεν αὕτη κρεμωμένη εἰς τὸν τράχηλόν του, δὲν πρέπει μία κόρη ν' ἀκολουθῇ τὸν πατέρα της;

VIII.

Ἦσαν ἑσπέραν τινὰ συνηγμένοι εἰς τὴν ἔπαυλιν, πάντες οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κριζενόν, — οἱ ἐναπολειπόμενοι τοὐλάχιστον, καθόσον πλεῖστοι εἶχον ἀποθάνει καὶ ἄλλοι ἀναχωρήσει.

Ἐναπέμενον ἔτι Φραγκῖσκος ὁ Μανσώτ, ὁ κύριος, καὶ ὁ Ἀμάνδος Ζουϊλλὺ, καὶ ὁ Λωζέτ, καὶ ἡ Σωσσάννη καὶ οἱ νεήλυδες, τοὺς ὁποίους δὲν ἔχομεν γνωρίσει.

Ἡ δὲ Μαριάννη εἶχεν ἀποθάνει, πρωΐαν τινὰ τῆς πεντηκοστῆς, πρὸ τριῶν ἐτῶν, καὶ ὁ μπάρπα Ὠβέν, ὁ ἀμπελοκλαδευτὴς, εἶχεν ἀποθάνει ἐπίσης, καὶ οἱ δύο ἐρασταὶ τῆς ἄλλοτε, εἶχον ἀναχωρήσει, τουτέστιν ἡ Μυοννέττη καὶ ὁ Γκαλουμπέτ.

Τὸν Γκαλουμπέτ πάντες ἐνόμιζον νεκρὸν, ἀλλ' ἡ Μυοννέττη, ἕκαστος ἐγίνωσκε τί εἶχεν ἀπογείνει, καὶ συνωμίλουν περιλύπως τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, ἐνώπιον πυρᾶς τοῦ φθινοπώρου, καθόσον οἱ πρῶτοι παγετοὶ εἶχον καταρρίψει τὸ φύλλωμα τῶν ἀμπέλων καὶ τὴν πρωΐαν οἱ λειμῶνες ἦσαν λευκοί.

Λέγομεν *περιλύπως*, διότι πρὸ πολλοῦ χρόνου δὲν ἐγέλων πλέον εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Κριζενόν.

Φραγκῖσκος ὁ Μανσώτ εἶχε γηράσει ἀρκετὰ, ἰδίως ἀφ' ὅτου δὲν ἦν πλέον δήμαρχος τοῦ Πρε-Γιλβέρτ.

Ἡ ματαιότης ὑπῆρξε τὸ ἔσχατον πάθος τοῦ γέροντος στρατιώτου.

— Ἄχ! πτωχά μου παιδιὰ, ἔλεγε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, ἔπρεπε ν' ἀποθάνω δέκα ἔτη ταχύτερον.

— Καὶ διατί, κύριέ μου; ἠρώτησεν ὁ ἀφελὴς Ἀμάνδος Ζουϊλλύ.

— Διότι εἶμαι βάρος οὕτως εἰπεῖν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ἡ σύζυγός μου ἀπέθανε... δὲν ἔχω πλέον κόρην....

— Πῶς; ἐκραύγασε Λωζέτ ὁ ποιμὴν, καὶ τὴν κυρίαν βαρώνην, κύριε, δὲν τὴν λογαριάζετε λοιπὸν διὰ τίποτε;

— Διάβολε! ἐκραύγασεν ὁ Ἀμάνδος Ζουϊλλὺ, οὔτε ὁ γερο-Ὀδυσσεὺς, ὅστις εἶναι μάγος, ὡς ὅλοι γνωρίζομεν, ἤθελέ ποτε προμαντεύσει ὅτι ὁ Μαρκελῖνος, ὅστις ἦτον σχεδὸν χωρικὸς ὡς ἡμεῖς, ἤθελε καταντήσει ἡμέραν τινὰ στρατηγὸς καὶ ὅτι ἡ Μυοννέττη, ἥτις μᾶς ἐβοήθει εἰς τὸ ἀλώνιον, φορροῦσα ὑποδήματα ἄνευ καλτῶν, ἤθελε καλεῖσθαι κυρία βαρώνη.

— Τί μ' ὠφελεῖ αὐτό, ἐνῷ δὲν τὴν βλέπω πλέον;...

— Εἶναι βέβαιον, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀμάνδος, ὅτι ἡ τύχη στρέφει νόστιμα τὴν κεφαλὴν καὶ ὅτι ἡ Μυοννέττη δὲν ἐπανῆλθε πλέον... ἀφ' ὅτου ἐνυμφεύθη.

— Θέλει μ' ἀφήσει ν' ἀποθάνω, χωρὶς νὰ μ' ἀποχαιρετήσῃ, εἶπε περιλύπως Φραγκῖσκος ὁ Μανσώτ.

— Ἀλλ' ὅταν ἐπήγατε νὰ τὴν ἴδητε, πρὸ δύο ἐτῶν, εἰς Παρισίους, δὲν σᾶς ὑπεδέχθη καλῶς;

— Ἐκείνη, δὲν λέγω τίποτε, ἀλλ' ὁ

(*) Εὐχὴ πρὸς τὴν Θεοτόκον ἀρχομένη ἐκ τῆς λέξεως Ἄγγελος, ἐξ οὗ καὶ σημαίνειν τὸν Ἄγγελον κλπ.

σύζυγός της ἐδείχθη σκληρότατος, διότι ἠξεύρετε, παιδιά μου, διατί ἐπῆγα εἰς Παρισίους;

— Ναί, εἶπεν ὁ Ἀμάνδος, διὰ τὴν δημαρχίαν, τὴν ὁποίαν εἴχετε χάσει.

— Ἀκριβῶς.

— Ἐντούτοις, ὅταν τις ἦναι πενθερὸς ἑνὸς στρατηγοῦ, δὲν ἀποβάλλεται τοιουτοτρόπως.

— Δὲν ἤθελον παυθῆ, ἐὰν ὁ Μαρκελῖνος ἀπεφάσιζε νὰ μοὶ δώσῃ μικρὰν ὑποστήριξιν, ἐστέναξε Φραγκῖσκος ὁ Μανσώτ, ὅστις ἐπόθει πάντοτε τὸ δημαρχικὸν ἀξίωμα.

— Καὶ ἡ μικροῦλα; εἶπε Δωζέτ ὁ ποιμὴν, θὰ ἐμεγάλωσε, πῶς;

— Ἡ Ῥόζα; ἐκραύγασεν ὁ γέρων, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπληρώθησαν ἀΐφνης δακρύων· ὦ! τὸ προσφιλὲς τέκνον τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ. . . . Μὲ ὑπεδέχθη κάλλιστα, αὐτὴ, καὶ μὲ ἀπεκάλεσε πάππον της εἰς τὴν κατάχρυσον αἴθουσαν, εἰς ἣν εἰσῆλθον μὲ τὰ χωρικὰ ὑποδήματά μου, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐγέλασαν οἱ ὑπηρέται, ὠχρίασεν ὁ Μαρκελῖνος καὶ ἠρυθρίασεν ἡ Μυοννέττη. Ἄ! ἐὰν ἤθελον νὰ μὲ τὴν δώσωσιν! . . . Ἀλλ' ὄχι, εἶμαι μόνος, κατάμονος . . . . οὔτε σύζυγος, οὔτε τέκνα. . . .

Ἡ Σωσσάννη ἠγέρθη καὶ ἐπαρουσίασε τὸ μέτωπόν της εἰς τὸν γέροντα.

— Καὶ ἐγὼ, θεῖε, δὲν εἶμαι ὡσαύτως κόρη σας;

— Εἶσαι καλὴ γυναῖκα, σὺ, ἀπήντησεν Φραγκῖσκος ὁ Μανσώτ, ὅστις ἐνηγκαλίσθη τὴν ἀνεψιάν του.

Ἡ Σωσσάννη ἦν τότε τριακονταδύο ἐτῶν· ἀλλ' ἦν πάντοτε ὡραία καὶ δὲν τῇ ἔλειψαν ἐρασταί, πλὴν εἰς ὅλους εἶχεν ἀπαντήσει. Ὁ θεῖός μου ἔχει ἀνάγκην ἐμοῦ εἰς τὴν ἔπαυλιν καὶ δὲν θέλω τὸν ἀφήσει νὰ ζήσῃ μόνος εἰς τοιαύτην ἡλικίαν.

— Ἄχ! ὑπέλαβεν ὁ γέρων μετὰ θλίψεως, εἶμαι ἀρκετὰ δυστυχής, διότι δὲν σὲ ἤκουσα ἄλλοτε!

— Εἶναι ἀληθὲς, θεῖέ μου, ἐψιθύρισεν ἡ Σωσσάννη, σπογγίζουσα ἓν δάκρυ· ἐὰν ἀπηλλάσσετε τὸν πτωχὸν Γκαλουμπέτ ἐκ τῆς στρατεύσεως, ἤθελε νυμφευθῆ τὴν Μυοννέττην καὶ ἡ οἰκία, ἀντὶ νὰ ἦναι κενὴ καὶ ἔρημος, ὡς κοιμητήριον, ἤθελεν εἶσθαι πλήρης παιδίων, τὰ ὁποῖα ἤθελον πηδᾷ ἐπὶ τῶν γονάτων σας.

— Πτωχὲ Γκαλουμπέτ! εἶπεν ὁ Ἀμάνδος Ζουϊλλὺ, θὰ ἦτον ἄτυχος καὶ αὐτός.

— Ἄ! ὑπέλαβεν Δωζὲτ ὁ ποιμὴν, δὲν ἤθελε ν' ἀναχωρήσῃ καὶ πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἶχε προαίσθησίν τινα τῆς τύχης του.

— Καὶ ἐντούτοις, προσέθηκεν ὁ Φραγκῖσκος, φαίνεται ὅτι ἐφέρθη καλά.

— Ἐγὼ, εἶπεν ἡ Σωσσάννη συγκεκινημένη, ἔδιδον εὐχαρίστως ὅλον μου τὸ αἷμα διὰ νὰ τὸν ἀναστήσω. Πτωχὲ Γκαλουμπέτ.

— Μολοντοῦτο, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀμάνδος Ζουϊλλὺ, δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς ἔνδειξις τοῦ θανάτου του;

— Πῶς; εἶπε Φραγκῖσκος ὁ Μανσώτ, ἀλλ' ἀφοῦ ἀπέθανεν εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ Μαρκελίνου!

Ἡ Σωσσάννη ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Δὲν ἐπίστευσα ποτὲ τοῦτο, ἐγὼ, εἶπεν αὕτη.

— Οὔτ' ἐγὼ, προσέθηκεν ὁ Ἀμάνδος.

— Τέλος, εἶπε Δωζὲτ ὁ ποιμὴν, ἐὰν δὲν ἦτο νεκρὸς ἤθελεν ἐπανέλθη τὴν μίαν ἡμέραν ἢ τὴν ἄλλην. . . .

Ἐνῷ συνδιελέγοντο οὕτως, ἠκούσθησαν βήματα ἔξω.

— Εἶναι βεβαίως, εἶπεν ὁ ἐνοικιαστὴς, ὁ ἰατρὸς τοῦ Πρὲ Γιλβέρτ, ὅστις εἶχε μεταβῆ εἰς Τρουσὺ καὶ θέλει νὰ τὸν μεταφέρωμεν εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην τοῦ Ἰών.

Ὁ Ἀμάνδος ἠγέρθη.

Ἡ θύρα ἐκρούσθη. Ὁ Ἀμάνδος ἤνοιξε.

— Ἰησοῦ Θεέ! ἐκραύγασεν.

Καὶ ὠπισθοδρόμησεν, ὡσεὶ εἶχεν ἴδει νεκρὸν ἐξερχόμενον τοῦ τάφου.

Ἂν καὶ εἶχε νυκτώσει πρὸ πολλοῦ, ἦτον ὅμως τοσοῦτο λαμπρὰ σελήνη, ὥστε ἔβλεπέ τις τοσοῦτο καθαρὰ ὡς καὶ τὴν ἡμέραν.

Ὁ Ἀμάνδος παρετήρησε ἄνθρωπόν τινα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίζετο νέα τις κόρη.

Ὁ ἄνθρωπος ἦτο ῥακένδυτος· ἡ νέα κόρη ἐβάδιζε γυμνόπους.

Εἰς τὴν κραυγὴν τοῦ Ἀμάνδου, ἡ Σωσσάννη ἐξῆλθε καὶ αὐτὴ καὶ ἀφῆκε κραυγὴν ἐκπλήξεως ἢ μᾶλλον καταπλήξεως.

— Ἄχ! Ὕψιστέ μου! εἶπεν, φαίνεται ὅτι ὁ Θεὸς θέλει νὰ θαυματουργήσῃ.

Φραγκῖσκος ὁ Μανσὼτ ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς καὶ ἡ νέα κόρη ἐρρίφθη εἰς τοὺς βραχίονάς του.

— Εἶμαι ἐγὼ, πάππε . . . . ἐγὼ, ἡ μικρά σου Ῥόζα . . . . καὶ σοὶ φέρω τὸν ἀληθινὸν πατέρα μου . . . . τὸν Ἀνσέλμον . . . . ὅστις ἦτο δεκαπέντε ἔτη αἰχμάλωτος εἰς Ῥωσσίαν.

Ἐπηκολούθησε σκηνὴ συγκινητικὴ καὶ ἁπλῆ.

Ἡ Σωσσάννη εἶχε κακῶς. Ὁ Ἀμάνδος, ὅστις εἶχε κατὰ πρῶτον δοθῆ εἰς φυγὴν, πιστεύων εἰς ἀληθῆ βρυκόλακα, ἤλλαξε δρόμον καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ Ἀσέλμου.

Φραγκῖσκος ὁ Μανσώτ, καθήσας ἐπί τινος σκαμνίου, εἶχε λάβει τὴν Ῥόζαν ἐπὶ τῶν γονάτων του καὶ ἔκλαιεν ὡς παιδίον. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐκοιμήθησαν ἀργὰ εἰς τὴν ἔπαυλιν.

Ὁ Ἀνσέλμος διηγήθη τὴν φοβερὰν ὀδύσσειάν του καὶ τὰ παθήματά του· ὁ εἰς γεωπόνον μεταβληθεὶς γέρων στρατιώτης, τὸν ἤκουε καὶ τὸν ἔκαμνεν ἀδιακόπως νὰ ἐπαναλαμβάνῃ.

Ὁ Γκαλουμπέτ δὲν εἶχεν ἀποσιωπήσει εἰμὴ ἓν μόνον πρᾶγμα, τὸ ἔγκλημα τοῦ Μαρκελίνου.

Τέλος ὁ Μανσὼτ ἐκραύγασεν.

— Δύναμαι ν' ἀποθάνω τώρα, ἀφοῦ ὁ Θεὸς μοὶ ἔπεμψεν υἱὸν καὶ θυγατέρα.

— Ναί, πάππε, ἀπήντησεν ἡ Ῥόζα, θέλω εἶσθαι γεωπόνος καὶ ὁ πατήρ μου θέλει ἐπαναλάβῃ τὸ πρῶτον ἐπάγγελμά του. Θέλομεν εἶσθαι ἀμφότεροι ἡ βακτηρία τοῦ γήρατός σου, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ λησμονήσω ὅλα τὰ ὡραῖα πράγματα, τὰ ὁποῖα μοὶ εἶχον προμηθεύσει, διότι εἶμαι ἀπὸ τοῦδε χωρικὴ καὶ θέλω εἶσθαι εὐτυχὴς νὰ διαμείνω πάντοτε τοιαύτη.

— Ἡ εὐτυχία εἶναι ἐδῶ, εἶπεν ὁ Γκαλουμπέτ, ὅστις ἀφῆκεν ἔσχατον δάκρυ εἰς τὴν ἐνθύμησιν τῆς Μυοννέττης.

Καὶ τὴν ἐπαύριον, τῳόντι, ὁ μετριόφρων Κιγκιννάτος, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἄροτρόν του.

. . . . . .

Ὀκτὼ ἡμέραι εἶχον παρέλθει, ἀπὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ σαλπιγκτοῦ τοῦ Βερεζίνα εἰς Κριζενὸν καὶ ὁ κρότος τῆς ἀφίξεώς του καὶ ἡ θαυμασία ἱστορία του εἶχον διαδοθῆ ὡς φλὸξ εἰς πυρίτιδα.

Διηγοῦντο τὰ τυμβόντα τοῦ σαλπιγκτοῦ ἀπὸ Μαιλλιλαβίλ εἰς Κραβάντ καὶ ἀπὸ Βερμαντὸν εἰς Κουλανζλαβινέζ.

Ὁ Ἀνσέλμος εἰσήρχετο εἰς τὴν ἔπαυλιν περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἄγων ἁμάξιον πλήρες φρυγάνων· ὁ χειμὼν προεμηνύετο βαρὺς καὶ ἔπρεπε νὰ προβλέψωσι περὶ ξυλείας.

Ἐνῷ ἡ ἅμαξα ἐσταμάτα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐπαύλεως, ὁ Ἀνσέλμος παρετήρησε τὸν γραμματοκομιστὴν, ὅστις, ἠκουμβημένος ἐπὶ τῆς βακτηρίας του, ἔπινε ποτήριον οἴνου, τὸ ὁποῖον ἡ Σωσσάννη τῷ εἶχεν κεράσει πρὸ τῆς θύρας.

Ὁ γραμματοκομιστὴς, ὁ ταχυδρόμος μᾶλλον, ὅπως μεταχειρισθῶμεν τὴν βουργουνδίαν ἔκφρασιν, εἶπε πρὸς τὸν Γκαλουμπέτ.

— Παιδί μου, ἰδοὺ ἐπιστολὴ, τὴν ὁποίαν ὁ Κ. κόμης δὲ Β. . ., ὁ δήμαρχος τοῦ Πρὲ-Γιλβέρτ μοὶ ἔδωκε τὴν πρωΐαν ταύτην διὰ σέ. Δὲν γνωρίζω τί περιέχει· ἀλλ' ἔχω ἰδέαν ὅτι δὲν εἶναι κακὸν νέον, διότι ὁ Κ. κόμης δίδων μοι αὐτὴν μοὶ εἶπεν·

— Εἰπέ τον, ὅτι δύναται νὰ χάσῃ τὴν ἡμέραν του. . . .

Ὁ Ἀνσέλμος ἤνοιξε τὴν ἐπιστολὴν ὅλως τρέμων καὶ μεθ' ὑπερτάτης συγκινήσεως.

Ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ δὲν παριεῖχε εἰμὴ δύο σειράς· ὁ δήμαρχος παρεκάλει τὸν Ἀνσέλμον νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν τὸ ταχύτερον, ὅσῳ τὸ δυνατόν.

— Πάτερ, τῷ εἶπεν ἡ Ῥόζα, ἔρχομαι μεθ' ἡμῶν.

Καὶ ἠκολούθησε τὸν Ἀνσέλμον εἰς Πρὲ-Γιλβέρτ.

Ὁ Κ. δὲ Β . . . ἦν ἐκ τῶν εὐγενῶν ἐκείνων τῆς ἀρχαίας εὐγενείας, οὐδεμίαν ἔχων πρόληψιν.

Εἶχε μεταναστεύσει, διότι ἦτο καθηκόν του, ὡς σωματοφύλακος· ἀλλὰ, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Κονδὲ, εἶχεν ἐπανέλθει εἰς Γαλλίαν καὶ δὲν εἶχεν ἐγκαταλίπει πλέον τὸν τόπον του.

Ὑπεδέξατο τὸν Ἀνσέλμον μετ' ἀφελείας καὶ περιποιήσεως, αἵτινες ἐφαίνοντο θέλουσαι νὰ διακρίνωσι τὴν ἀπόστασιν, ἥτις ἐχώριζε τὸν ἀρχαῖον εὐγενῆ ἀπὸ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τῆς Αὐτοκρατορίας.

— Κύριε Ἀνσέλμε, τῷ εἶπε θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ ὀγκώδους φακέλλου, τὸν ὁποῖον

εἶχε λάβει τὴν χθὲς, φέροντος τὴν σφραγῖδα τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, πρὶν ἢ σᾶς κοινοποιήσω τὰ ἔγγραφα ταῦτα, τὰ ὁποῖα σᾶς ἀποβλέπουσι, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀποτείνω ἐρωτήσεις τινάς.

— Εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας, Κύριε, ἀπήντησεν ὁ Ἀνσέλμος.

—Εἴσθε αἰχμάλωτος εἰς τὸν Καύκασον;

— Ναὶ, Κύριε κόμη.

— Ὁ μέγας δοὺξ Νικόλαος σᾶς ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν;

— Ναὶ, ἀπήντησεν ὁ Ἀνσέλμος.

— Ὀφείλω νὰ σᾶς εἴπω, ἐξηκολούθησεν ὁ δήμαρχος τοῦ Πρε-Γιλβέρτ, ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ τζάρου δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ νὰ σᾶς ἐξαποστείλῃ μόνον εἰς τὴν πατρίδα σας. Φοβούμενος μὴ τυχὸν σᾶς ἐπέλθῃ δυστύχημά τι ἢ συμβεβηκὸς κατὰ τὸ ταξείδιόν σας, καὶ ἐὰν πιστεύσω τὴν ἱστορίαν ὑμῶν, τὴν ὁποίαν διηγοῦνται εἰς τὸν τόπον καὶ ἥτις ἔρθασε μέχρις ἐμοῦ, δὲν ἠπατᾶτο. . . .

— Τῷόντι, εἶπεν ὁ Ἀνσέλμος, ἐγυμνώθην ὑπὸ συμμορίας Τουρκομάνων καὶ ὡδοιπόρησα πεζὸς, ἐστερημένος παντὸς μέσου.

— Φοβούμενος εἶπον, ἐπανέλαβεν ὁ Κ. δὲ Β. . . ὁ ἀδελφὸς τοῦ τζάρου, παρορμώμενος ὑπὸ μεγάλου αἰσθήματος δικαιοσύνης, ἔγραψε κατ' εὐθεῖαν εἰς Παρισίους.

Ὁ πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας ἐφρόντισε περὶ ὑμῶν καὶ σᾶς ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του. Ἠρεύνησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν, ἀνεῦρον τὸ ὄνομά σας εἰς τὰ μητρῷα τοῦ ἀρχαίου ὑμῶν συντάγματος καὶ κατώρθωσαν νὰ τεκμηριώσωσιν ὅσα ὁ Αὐτοκράτωρ ἔπραξεν ὑπὲρ ὑμῶν. Διότι εἴσθε ὑμεῖς, ἢ ὄχι; ὁ σαλπιγκτὴς ὅστις δὶς διῆλθε τὸν Βερεζίναν κολυμβῶν τὴν νύκτα τῆς 26 πρὸς τὴν 27 Νοεμβρίου 1812;

— Εἶμαι ἐγὼ, ἀπήντησεν ὁ Ἀνσέλμος. Ὁ Αὐτοκράτωρ μετὰ τὴν πρώτην μου διέλευσιν μ' ἐπαρασημοφόρησε καὶ μὲ ἔκαμεν ὑπολοχαγόν.

—Ναὶ, εἶπεν ὁ δήμαρχος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ ὅλον. . . .

— Τί λοιπὸν ἔτι; ὑπέλαβεν ὁ Ἀνσέλμος, τοῦ ὁποίου ἔπαλλεν ἡ καρδία.

— Ἐνῷ εἴχετε ἀναχωρήσει, ὁ Αὐτοκράτωρ εἶπεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου. «Θέλετε φέρει τὸν ὑπολοχαγὸν Ἀνσέλμον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ταγματάρχου».

— Ταγματάρχου! ἐκραύγασεν ὁ πτωχὸς σαλπιγκτής.

Ὁ δήμαρχος ἐξηκολούθησεν.

— Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Βερεζίνα, δύο φῆμαι διέτρεξαν περὶ ὑμῶν ἐν τῷ στρατῷ. . . .

Ἡ μία ὅτι ἐφονεύθητε· ἡ ἑτέρα, ὅτι εἴχετε αἰχμαλωτισθῆ.

Τότε ὁ Αὐτοκράτωρ ἔγραψεν ἰδιοχείρως ἐπὶ τοῦ φύλλου, τὸ ὁποῖον ἀνέφερε τὴν ἀπουσίαν σας.

«Ἐὰν ὁ ταγματάρχης, Ἀνσέλμος τοῦ 3ου τῶν ἐφίππων κυνηγῶν, ἐμφανισθῇ ποτὲ, ἡ θέλησίς μου εἶναι νὰ γείνῃ ταξιάρχης τοῦ Λεγεῶνος τῆς τιμῆς καὶ βαρῶνος».

Ὁ Ἀνσέλμος ἐκλονήθη καὶ ἤγειρεν ἐπὶ τοῦ Κ. δὲ Β . . . ὀφθαλμὸν ἀγριωπόν.

— Ὁ Αὐτοκράτωρ, εἰς Ἁγίαν Ἑλένην, σᾶς περιέλαβεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πιστῶν ὑπηρετῶν, εἰς οὓς ἀφῆκε μέρος τι τῆς περιουσίας του.

— Ἀ! τοῦτο εἶναι πολύ! μυριάκις πολύ! ἐψιθύρισεν ὁ σαλπιγκτὴς δακρύων.

Ὁ Κ. δὲ Β . . . ἤνοιξε τότε τὸν ὑπουργικὸν φάκελλον καὶ ἥπλωσεν ἐνώπιον τοῦ Ἀνσέλμου τὰ διπλώματα, δι' ὧν καθίστατο βαρῶνος καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Λεγεῶνος τῆς τιμῆς.

— Κύριε βαρῶνε, τῷ εἶπεν, ὁ βασιλεὺς ἐξοφλεῖ τὸ χρέος τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλίας εἶμαι ἐπιφορτισμένος νὰ σᾶς προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τὸν νέον στρατὸν καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντισυνταγματάρχου.

Ὁ Ἀνσέλμος ἀφῆκε κραυγὴν καὶ ἠτένισε τὴν θυγατέρα του.

— Θεέ μου! εἶπεν, θέλεις εἶσθαι εἰσέτι δεσποσύνη! διότι θέλω γείνει στρατηγὸς, ἐμπρός!

Ἀλλ' ἡ Ῥόζα ἀπώθησεν ἡσύχως τὰ διπλώματα καὶ δὲν ἔλαβεν εἰμὴ τὸν σταυρὸν, τὸν ὁποῖον ἀνήρτησεν εἰς τὸν ἐπενδύτην τοῦ Γκαλουμπέτ.

— Ὄχι, εἶπεν, ἃς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν ἔπαυλιν, προτιμῶ νὰ ἦμαι ἡ θυγάτηρ τοῦ σαλπιγκτοῦ τοῦ Βερεζίνα.

. . . . . .

IV

Παρῆλθον τρεῖς μῆνες ἀπὸ τῆς πρωΐας,

καθ' ἣν ὁ σαλπιγκτὴς Ἀνσέλμος ἐγκατέλιπε τὸ μέγαρον τοῦ στρατηγοῦ βαρώνου δὲ Βερτρῶ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς θυγατρός του, τῆς μικρᾶς Ῥόζας.

Ὁ στρατηγὸς, ἐπανελθὼν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως, ἐπλήγη ὑπὸ κτύπου φοβεροῦ καὶ ἀνελπίστου.

Οἱ ὑπηρέται δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἀφήσωσι νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς συζύγου του.

Αὐτὸς τοὺς ἀπώθησε καὶ εἰσῆλθε, προμαντεύων δυστύχημά τι.

Τῷόντι μέγα δυστύχημα εἶχεν ἐπέλθει· ἡ Κ. δὲ Βερτρῶ ἦτο παράφρων.

Ἐγέλα καὶ ἔκλαιεν ἐνταυτῷ· δὲν ἀνεγνώρισε τὸν σύζυγόν της καὶ ὅταν ὁ στρατηγὸς καταπεπληγμένος τὴν ἠρώτησε ποῦ ἦτον ἡ θυγάτηρ της, ἀπήντησε μετ' ἐκρήξεως ἀλγεινοῦ γέλωτος, ὅτι δὲν εἶχέ ποτε τέκνον.

Ὁ στρατηγὸς ἠρώτησε ματαίως τοὺς ὑπηρέτας, ὅπως μάθῃ τί συνέβη.

Ὅ,τι ἐδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ ἦν, ὅτι τὴν χθὲς εἶχεν ἔλθει ῥακενδύτης τις, τὸν ὁποῖον ἡ βαρώνη καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ὑπεδέξαντο ὡς συγγενὴ ἢ φίλον· ὅτι, τὴν ἐπαύριον πρωΐαν, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶχεν ἐξέλθει τοῦ μεγάρου πρὸ τῆς ἐξεγέρσεως πάντων καὶ ὅτι, ὅταν οἱ ὑπηρέται ἀνέβησαν εὗρον τὴν βαρώνην λειποθυμημένην εἰς τὸ δωμάτιον τῆς θυγατρός της, ἥτις εἶχεν ἐξαφανισθῆ.

Ἡ βαρώνη ἐξηκολούθει νὰ γελᾷ, θλίβουσα εἰς τοὺς συσπωμένους δακτύλους της ἐπιστολήν τινα, ἣν ὁ στρατηγὸς τῆς ἀπέσπασεν.

Ἦν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ τῆς Ῥόζας, ἥτις ἐγνωστοποίει εἰς τὴν μητέρα της, ὅτι ἠκολούθει τὸν ἀληθινὸν πατέρα της καὶ ἐπέστρεφε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Κριζενόν.

Ὁ στρατηγὸς ἐστράφη δὶς ἢ τρὶς περὶ ἑαυτὸν ὡς δένδρον ἐκριζωθὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπλησίασε νὰ πέσῃ. . .

Ἀλλ' ἐκρατήθη, ἀπεμάκρυνε διὰ νεύματος ἡγεμονικοῦ τοὺς ὑπηρέτας καὶ ἠθέλησε νὰ μείνῃ μόνος μετὰ τῆς συζύγου του.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, οὐδεὶς εἶχεν ἴδει τὴν βαρώνην, ἥτις διετέλει πάντοτε παράφρων· ὁ στρατηγὸς ὑπηρέτει αὐτὴν μόνος καὶ ἀναμφιβόλως ἐφοβεῖτο μὴ ἡ πτωχὴ παράφρων προδώσῃ, ἐν μέσῳ τῶν ἀσυνάρτητων λόγων της, φοβερόν τι μυστήριον.

Ἐζήτησε τὴν μετάθεσίν του καὶ διοικεῖ σήμερον ὑπομοιραρχίαν τινὰ εἰς τὰ ἔσχατα ὅρια τῆς γερμανικῆς Λορραίνης· ἡ μικρὰ πόλις, εἰς ἣν διαμένει, ἀπέχει τρεῖς λεύγας τῆς Γερμανίας.

Ἐκεῖ λαλοῦσι τὴν γερμανικὴν καὶ ὁ στρατηγὸς δὲν δέχεται οὐδένα. Ἔχει ἀπολύσει τοὺς ἀρχαίους ὑπηρέτας του καὶ δὲν ἔχει εἰς τὴν θεραπείαν του εἰμὴ ἀνθρώπους τοῦ τόπου, μὴ γινώσκοντας τὴν γαλλικήν.

Εἶναι νύξ, ἡ γῆ καλύπτεται ὑπὸ χιόνος καὶ τὸ ψῦχος τοῦ Ἰαννουαρίου ξυρίζει ἐν ὅλῃ τῇ δεινότητί του.

Ἐντοῦτοις ὁ στρατηγὸς εἶναι μόνος ἐν τῷ γραφείῳ του, ἡ θυρὶς ἀνοικτὴ, καὶ δὲν ἔχει παρατηρήσει ὅτι τὸ πῦρ του εἶναι ἐσβεσμένον πρὸ πολλοῦ.

Ἀπὸ τριῶν μηνῶν ἡ ζωὴ τοῦ στρατηγοῦ κατέστη μακρὰ ἀγωνία· ἐὰν ἀπέστρεφε στιγμήν τινα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου πλάσματος τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷ ἔτι καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ἀδιαλείπτως εἰς τὸ στόμα τὸ ὄνομα τοῦ Γκαλουμπέτ, ἔπαιζε δεινῶς τρομερὰς ἀδημονίας.

Ὁ Ἀνσέλμος ζῇ. . . Ὁ Ἀνσέλμος γινώσκει βεβαίως τὸ μυστήριον τῆς προδοσίας του καὶ τίς οἶδεν, ἂν δὲν τὸ ἀνεκοίνωσεν;

Ὁ στρατηγὸς, τότε, εἶδεν αἴφνης ἀνορθούμενον ἐνώπιόν του, τὸ ὑπέρτατον ἐκεῖνο συμβούλιον καὶ σχεδὸν πάντοτε ἀνεπιεικὲς δι' ἕνα προδότην, τὸ καλούμενον στρατοδικεῖον. Εἶδεν ἑαυτὸν καθῃρημένον καὶ ὁδηγούμενον εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως, ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ ἐγκλήματός του.

Δὲν ἐτόλμησε νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους. Ἑκάστοτε, ὅτε τῷ ἐστέλλετο ὑπουργικὸς φάκελλος, ἐρρίγει καὶ αἱ χεῖρές του ἔτρεμον, συντρίβουσαι τὴν σφραγῖδα.

Ὁ Μαρκελῖνος εἶναι λοιπὸν μόνος, ἡ νύξ εἶναι σιωπηλή· ἡ μικρὰ πόλις, ἣν διοικεῖ, ὑπνώττει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς γαλλικῆς σημαίας.

Ἡ οἰκία τοῦ στρατηγοῦ κεῖται πλησίον τῆς ἀκροπόλεως καὶ αἱ θυρίδες αὐτῆς ἀνοίγονται εἰς τὴν πεδιάδα.

Αἴφνης κρότος τις ἀκούεται μακρόθεν· εἶναι ὁ καλπασμὸς ἵππου

Ὁ Μαρκελῖνος ἐγείρεται ῥιγῶν καὶ ἡ καρδία του συνθλίβεται. Ὁ καλπάζων οὗτος ἵππος μὴ ἦναι ἄγγελος δυστυχήματος; Ὁ καλπασμὸς παύει ὑπὸ τὰς θυρίδας· ὁ ἱππεὺς ἐσταμάτησεν εἰς τὴν θύραν τοῦ στρατηγοῦ μετὰ τοῦ ἀγγελιαφόρου· λέγει.

— Πρέπει νὰ ἴδω τὸν στρατηγὸν ἀμέσως!

Ὁ Μαρκελῖνος ῥίπτεται πρὸς συνάντησιν τοῦ ἱππέως.

— Κύριε, τῷ λέγει οὗτος, ὅταν ἐκλεισθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ στρατηγοῦ, ἔκαμα ἑκατὸν πεντήκοντα λεύγας εἰς μέγιστον τάχος καὶ δὲν ἔχετε στιγμὴν νὰ χάσητε.

— Τί ἐννοεῖτε; ἠρώτησεν ὁ Μαρκελῖνος ὠχρὸς ὡς ὁ θάνατος.

— Ἔχετε φίλους ἔτι, ἐπαλαμβάνει ὁ ἀξιωματικός, καὶ φίλους, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ σᾶς σώσωσιν. Τὸ ὑπουργεῖον ἔλαβε φοβερὰν κατηγορίαν, ἥτις βαρύνει ἐφ' ὑμῶν. Ἔχετε ἀνακοινώσει τὰ μυστήρια τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ εἰς τὸν στρατάρχην Οὐϊτγενστάϊν, ἀφοῦ ἐπιστεύσατε ὅτι ἐφονεύσατε ἄνθρωπόν τινα, ὅστις ἐπέζησεν εἰς τὴν πληγήν. Βλέπω εἰς τὸ πελιδνὸν ὑμῶν πρόσωπον, ὅτι ἡ κατηγορία εἶναι βασιμωτάτη· προπορεύομαι μίαν ὥραν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὅστις ἐπεφορτίσθη νὰ σᾶς ἀφαιρέσῃ τὴν διοίκησιν καὶ σᾶς περιορίσῃ. Ἐὰν ἔχετε καλὸν ἵππον, πηδήσατε ἐπ' αὐτοῦ καὶ διέλθετε τὰ σύνορα· μετὰ μίαν ὥραν θέλει εἶσθαι πολὺ ἀργά!

Ὁ Μαρκελῖνος, ἐπτοημένος, καλεῖ ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του καὶ τὸν διατάσσει νὰ ἐπισάξῃ τοὺς ἵππους του, μεθ' ὃ μεταβαίνει εἰς τὸ δωμάτιον τῆς συζύγου του.

Ἡ παράφρων εἶχεν ἐγερθῆ καὶ ἦν ἐνδεδυμένη· παρελογίζετο καὶ ἔλεγε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς γάμους τῆς Μυοννέττης καὶ τοῦ σαλπιγκτοῦ Γκαλουμπέτ, οἵτινες τελοῦνται τὴν αὐγὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πρε-Γιλβέρτ.

— Ἔλθετε, Κυρία, τῇ λέγει ὁ στρατηγὸς, ὅστις μεταχειρίζεται, ἵνα τὴν κάμῃ νὰ ἐφιππεύσῃ, τὸν παραλογισμὸν, ὅστις τὴν εἶχε καταλάβει.

. . . . . .

Τὸ στρῶμα τῆς χιόνος εἶναι παχὺ, οἱ ἵπποι βυθίζονται μέχρι γόνατος. Ἄνεμος παγετώδης μαστιγοῖ τὸν στρατηγὸν εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἀλλὰ καλπάζει, καλπάζει μετὰ μανίας, κρατῶν τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου τῆς Μυοννέττης, ἥτις ἐξηκολούθει λέγουσα.

— Ὁ ἐφημέριος τοῦ Πρε-Γιλβέρτ ἐβράδυνεν. . . . Ἔπρεπε νὰ σημαίνῃ ὁ Ἄγγελος!

Καὶ ἀναμιμνησκομένη τῆς νεότητός της ὡς χωρικῆς, καθ' ἣν ἐπήδα ἐπὶ τῆς γυμνῆς ῥάχεως τῶν μακροσκελῶν τῆς Πέρσχης πώλων, ἡ παράφρων πλήττει διὰ τοῦ μαστιγίου τὸν ἵππον.

Ὁ στρατηγὸς βυθίζει τοὺς πτερνιστῆρας εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου· ἀλλὰ τὰ σύνορα εἶναι μακρὰν ἔτι· ἡ πεδιὰς εἶναι ἔρημος καὶ, ἤδη, εἰς τὸν ὁρίζοντα ὀλισθαίνουσιν αἱ πρῶται ἀκτῖνες τῆς ἠοῦς.

Ὁ ὁρίζων κλείεται ὑπὸ δάσους, ὡς ὁ ἕτερος ἐκεῖνος ὁρίζων, τὸν ὁποῖον, δεκαπέντε ἔτη προηγουμένως, ὁ ὑπολογαγὸς Μαρκελῖνος καὶ ὁ σαλπιγκτὴς Ἀνσέλμος εἶχον πρὸ αὐτῶν εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Βερεζίνα.

Ἐπὶ τῆς ἐσκληρυμμένης χιόνος τῶν προηγουμένων ἡμερῶν ἔχει πέσει στρῶμα χιόνος νωπῆς, ἥτις ἀναγκάζει τοὺς ἵππους νὰ προσκόπτωσιν ἀνὰ πᾶν βῆμα.

Ὁ τῆς Μυοννέττης καταβάλλεται· ἀλλ' ἡ Μυοννέττη ἐγείρεται σώα καὶ ἀβλαβής. Ὁ ἵππος δὲ ἔχει συντετριμμένην τὴν κνήμην.

Ὁ στρατηγὸς λαμβάνει τὴν σύζυγόν του εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἐξακολουθεῖ καλπάζων.

Ἀλλ' ἡ παραφροσύνη τῆς Μυοννέττης ἔχει μεταβάλει ὄψιν· δὲν ἐρωτᾷ πλέον, ἐὰν πλησιάζωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πρε-Γιλβέρτ· δὲν λαλεῖ πλέον περὶ τῆς Μυοννέττης καὶ τοῦ Γκαλουμπέτ.

Ἡ διήγησις αὐτοῦ, ἡ περίεργος διήγησις, τὴν ὁποίαν αὕτη ἤκουσε τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἐχεφροσύνης αὐτῆς, τῇ διέρχεται διὰ τῆς κεφαλῆς.

Ἀκούσατέ την.

— Ἄχ! Μαρκελῖνε, λέγει αὕτη, Μαρκελῖνε. . . . πόσον ἡ Γαλλία εἶναι μακράν! . . . καὶ οἱ Ῥῶσσοι, οἵτινες μᾶς καταδιώκουσιν. . . . ἀκούεις τὸ τηλεβόλον . . . . ἐκεῖ κάτω . . . . ὄπισθεν τῶν δένδρων; . . . εἶναι ὁ Κορβινὼ, ὅστις ἔρχεται πρὸς βοήθειαν τοῦ Αὐτοκράτορος . . . . ὁ Αὐτοκράτωρ θέλει διαβῆ τὸν Βερεζίναν, δὲν ἔχει οὕτως; . . . δὲν θέλεις τὸν ἀπατήσει . . . . δὲν θέλεις τὸν προδώσει! ὄχι· ἀλλὰ τίς εἶπεν ὅτι ὁ Μαρκελῖνος εἶναι προδότης; . . . ὁ Μαρκελῖνος εἶναι ἀνδρεῖος στρατιώτης. . . . Ἄχ! ἄχ! ἄχ!

Καὶ ἡ παράφρων σφίγγει τὸν στρατηγὸν, ὅστις αἱματώνει τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου.

— Οἱ Ῥῶσσοι! . . . οἱ Ῥῶσσοι! . . ἐπαναλαμβάνει ἡ παράφρων· ἀκούεις τοὺς Ῥώσσους; Καλπάζουσιν ὄπισθεν ἡμῶν . . . Μαρκελῖνε! Μαρκελῖνε! . . ὁ Κορβινὼ μᾶς περιμένει! . . . Ζήτω ὁ Αὐτοκράτωρ!

— Σιώπησον! δυστυχῆ! σιώπησον! . . ψιθυρίζει ὁ στρατηγὸς ἐκτὸς ἑαυτοῦ· δὲν εἶναι οἱ Ῥῶσσοι . . . . εἶναι τὸ στρατοδικεῖον. . . .

Καὶ καλπάζει πάντοτε, ἀλλὰ τὰ σύνορα εἶναι μακρὰν ἔτι. . . . Ἡ ἡμέρα προχωρεῖ, ὁ ἵππος πίπτει ἐξηντλημένος.

Τότε ὁ στρατηγὸς ἐγείρεται καὶ λαμβάνει τὴν σύζυγόν του εἰς τὰς ἀγκάλας του, συνεπιφέρων τὰ πιστόλια, τὰ ὁποῖα ἦσαν εἰς τοὺς σάκκους τοῦ ἐφιππίου αὐτοῦ.

— Οἱ Ῥῶσσοι! οἱ Ῥῶσσοι! ἐπαναλαμβάνει ἡ παράφρων μετὰ τρόμου.

Ὁ Μαρκελῖνος ἀκολουθεῖ τὴν ὁδόν του πεζὸς, πίπτων ἐνίοτε, ἐγειρόμενος, ἵνα πέσῃ αὖθις, ἔχων τὴν χιόνα μέχρι γόνατος.

Τέλος, πλησιάζει φραγμόν τινα. Πρὸς τὴν ἑτέραν πλευρὰν εἶναι τάφρος, ἐκεῖθεν τῆς τάφρου στύλος.

Ὀστύλος οὗτος δεικνύει τὴν Γερμανίαν. Ὁ προδότης διῆλθε τὰ σύνορα. . . .

Καὶ τότε ἐξηντλημένος, σχεδὸν νεκρὸς, πίπτει ἑκουσίως καὶ ἡ παράφρων καταλαμβάνει τὰ πιστόλια καὶ παίζει μὲ τὰ ἐγκαύματα.

Αἴφνης ἡ Μυοννέττη ἐγείρεται πνευστιῶσα, τὸν τράχηλον ἔχει τεταμμένον.

— Ἀκούεις; λέγει, ἀκούεις;

— Δὲν ἀκούω τίποτε, ἀπαντᾷ ὁ στρατηγὸς βεβαρυμμένως.

— Εἶναι ἡ σάλπιγξ τοῦ Γκαλουμπέτ.... Ἀκούεις;

Καὶ τείνει τὸ οὖς εἰς τοὺς φαντασιώδεις ἐκείνους ἤχους αἰσθητοὺς διὰ μόνην αὐτήν.

Ὁ στρατηγὸς ἐγείρεται μετὰ στιγμὴν ἀναπαύσεως καὶ ἀκολουθεῖ τὴν πορείαν του.

Ἡ παράφρων τὸν ἀκολουθεῖ.

— Μαρκελῖνε! Μαρκελῖνε! κραυγάζει αἴφνης, τὸν βλέπεις. . . . ἐκεῖ κάτω; τὸν βλέπεις;

— Τίνα λοιπόν; ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Τὸν Γκαλουμπέτ, τὸν Ἀνσέλμον.... τὸν σαλπιγκτήν . . . δὲν τὸν βλέπεις ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ἵππου του; . . . καλπάζει . . . καλπάζει . . . . ἐκεῖ κάτω . . . εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δάσους . . . θέλει φθάσει. . . Πρὸς ἡμᾶς Κορβινώ! . Ζήτω ὁ Αὐτοκράτωρ!

— Δὲν βλέπω τίποτε, λέγει ὁ στρατηγός . . . . πηγαίνωμεν. Ὁ Γκαλουμπέτ εἶναι νεκρός! . . .

— Ναί: . . εἶναι ἀληθές . . . ἀπαντᾷ ἡ παράφρων μετ' ἐκρήξεως γέλωτος ὀξέος, εἶναι ἀληθές . . . εἶναι νεκρός . . . σὺ τὸν ἐφόνευσες . . . τὸν ἐδολοφόνησες! . . .

Καὶ ἐγείρει ἓν τῶν πιστολίων καὶ εἰς τελευταίαν προσβολὴν τῆς παραφροσύνης σύρει τὴν σκανδάλην.

Ἀστράπτει, σφαῖρα ἐκβάλλεται, ἀκούεται κραυγή . . . καὶ ὁ στρατηγὸς Μαρκελῖνος πίπτει πληγεὶς μεταξὺ τῶν δύο ὤμων, ὡς ὅλοτε ὁ σαλπιγκτὴς τοῦ Βερεζίνα.

Ἀλλ' ὁ Μαρκελῖνος εἶναι νεκρὸς, αὐτὸς, καὶ ἡ θεία δικαιοσύνη μετεχειρίσθη, ὅπως τὸν τιμωρήσῃ, τὴν χεῖρα παράφρονος!

. . . . . .

Ὑπῆρχε πρὸ δέκα ἐτῶν, ἔτι, εἰς τὸ φρενοκομεῖον τοῦ Ὠξὲρ γυνή τις μὲ τρίχας λευκαινομένας, τὴν ὁποίαν αἱ σύντροφοι τῆς δυστυχίας ἐκάλουν ἐμπαικτικῶς *βαρώνην*.

Καθ' ἑκάστην Κυριακὴν, ἑτέρα τις γυνὴ νέα ἔτι καὶ ὡραία, ὑποστηριζουσα διὰ τοῦ βραχίονος μέγαν γέροντα, διατηροῦντα τὸ στρατιωτικὸν ἦθος καὶ φέροντα ὑπερηφάνως ταινίαν ταξιάρχου τοῦ Λεγεῶνος τῆς τιμῆς ἐπὶ τοῦ χωρικοῦ ἐπενδύτου αὐτοῦ, ἤρχετο πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς δυστυχοῦς παράφρονος, ἥτις ἐξέψυξεν ἑσπέραν τινὰ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῶν μειδιῶσα.

ΤΕΛΟΣ.

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

ΤΟΥ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ,

Ὑπὸ ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑ ΣΧΙΝΑ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλ. 37—38.)

Ὁ Τριστὰν ὑπήκουσε σκυθρωπάζων. Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἀνεζήτει ἐν τῷ σκότει τὸν λίθον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρὸ δέκα λεπτῶν ἐκάθητο, ἡ χεὶρ του προσέκρουσε πρᾶγμά τι ψυχρὸν καὶ λεῖον, τοῦ ὁποίου ἡ πρόσψαυσις ἔκαμεν αὐτὸν ν'ἀνασκιρτήσῃ.

— Μία κεφαλὴ νεκροῦ! ἐκραύγασεν ὁ ὁπλίτης, ὅστις μ' ὅλην τὴν γενναιότητά του, ᾐσθάνθη τὸ ῥῖγος μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. Ἰδὲ λοιπὸν, Βερνάρδε.

Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ Κάμβος ἐσήριζε τὴν χεῖρα εἰς τὴν γῆν, ὅπως ἐγερθῇ καὶ τρέξῃ πρὸς τὸν σύντροφόν του, οἱ δάκτυλοί του ἔψαυσαν ὡσαύτως κρανίον τι ἀνθρώπινον.

Τὸ πρῶτον ἀφῆκε τρομερὰν βλασφημίαν· εἶτα ἐσταυροκοπήθη εὐσεβῶς.

Ἐνῷ οἱ δύο ὁπλοφόροι ἐδείκνυον πρὸς ἀλλήλους τὰς νεκρικὰς κεφαλὰς, τὰς ὁποίας μόνον δαίμων τις ἠδύνατο νὰ θέσῃ οὕτως εἰς τὸ πλάγιον αὐτῶν, θροῦς τις τοὺς ἠνάγκασε νὰ στρέψωσι τὴν κεφαλήν. Παρετήρησαν εἴς τινα βήματα ἀπ' αὐτῶν τὸ φάντασμα ἄφωνον καὶ τετυλιγμένον εἰς μεγάλην λευκὴν σινδόνην.

— Τὸ φάντασμα, ἀνέκραξεν ὁ Τριστὰν, ὅστις ἐδόθη εἰς φυγὴν μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν ποδῶν του.

Ὁ Βερνάρδος ἤρξατο καὶ αὐτὸς νὰ κάμνῃ τὸ αὐτό, ἀλλ' ἐπέστρεψε γενναίως ἐπὶ τῶν βημάτων του.

— Μὰ τὰ κέρατα τοῦ Σατανᾶ! ἐκραύγασε, θέλω μάθει, ἐὰν ἦσαι σῶμα ἢ πνεῦμα!

Ὥρμησε κατὰ τοῦ φαντάσματος. Ἡ σινδόνη ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Βερνάρδου, ὅστις ὠπισθοχώρησεν ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Πρὸ αὐτοῦ ἵστατο φοβερὸς σκελετὸς, τοῦ ὁποίου τέσσαρες νεκρικαὶ κεφαλαὶ ἐσχημάτιζον τὸ στῆθος· ἐκ μέσου τῶν κεφαλῶν ἐκείνων ἐξήρχετο φῶς τι τοσοῦτο ζωηρὸν, ὥστε ὁ Βερνάρδος ἐτυφλώθη. Πεπηγὼς ἐκ τοῦ τρόμου ἐκ τῆς φοβερᾶς ταύτης ὄψεως, ἔκαμε μεταβολὴν καὶ ἤρξατο φεύγων μεθ' ὅλης τῆς ταχύτητός του. Μόλις εἶχε κάμει δέκα βήματα καὶ κατέπεσε *μακρὺς·φαρδὺς*, ὡσεὶ τὸν εἶχον ὑποσκελίσει. Δύο μικροὶ δαίμονες μέλανες καὶ εἰδεχθεῖς ἐρρίφθησαν ἐπ' αὐτοῦ. Λάμψις ἐρυθρωπὴ διῆλθε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ καὶ ᾐσθάνθη εἰς τὸ μέτωπον καῦσίν τινα. Εἶτα οἱ δύο δαίμονες ἠφανίσθησαν εἰς τὸ σκότος. Ἠγέρθη κλονούμενος καὶ ἐπανέλαβε τὸν δρόμον του διὰ τοῦ δάσους.

Τὸ φάντασμα δὲ ἐτυλίχθη εἰς τὴν σινδόνην αὐτοῦ καὶ ἐκάθησε παρὰ τοὺς πόδας τῆς μεγάλης ἐλάτου· οἱ δὲ δύο μικροὶ δαίμονες ἦλθον νὰ πλαγιάσωσιν εἰς τοὺς πόδας του.

Μία ὥρα παρῆλθεν ἐν βαθείᾳ σιωπῇ. Ἡ τρικυμία ἐμυκᾶτο πάντοτε μετὰ παραφορᾶς καὶ ἐκυμάτιζεν ὡς στάχυας σίτου τὰς κορυφὰς τῶν ἐλάτων τοῦ ὄρους.

Μετ'οὐ πολὺ κρότος βημάτων ἀντήχησε μακρόθεν. Οἱ δύο νάνοι ἔτρεξαν πρὸς ἀπάντησιν τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον ἐπλησίαζεν. Ὁ νέηλυς ἦτο μέγας καὶ ὡραῖος νεανίας, ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ μεγαλοπρεποῦς ἐξωτερικοῦ· ἐβάδιζεν εὐθαρσῶς κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα ξῖφος, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο πρὸς βολιδοσκόπησιν τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἐδάφους. Αἴφνης μικρά τις φωνὴ ὀξεῖα, ἥτις ἐφαίνετο ἐξερχομένη ὑπογείως, τῷ ἐκραύγασε νὰ σταματήσῃ.

— Ποῦ πηγαίνεις; ἠρώτησεν ἡ φωνὴ αὕτη.

— Ὅπου μὲ καλεῖ ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος!

— Τί ζητεῖς;

— Ὄνομα καὶ ἐκδίκησιν.

—Ἀκολούθει με, ἐξηκολούθησεν ἡ φωνή.

— Δὲν σὲ βλέπω.

— Παρατήρει εἰς τοὺς πόδας σου, εἶπεν ὁ νάνος, ὅστις ἀνεφύη ὡς διὰ μαγείας εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ ἀγνώστου.

— Καλῶς· σὲ ἀκολουθῶ.

— Δὲν φοβεῖσαι;

— Προχώρει! ἀπήντησεν ἀγερώχως ὁ ἱππότης.

Ὁ νάνος ὡδήγησεν αὐτὸν πλησίον τοῦ φαντάσματος, τὸ ὁποῖον εἶχε σβύσει ἢ κρύψει τὸ φῶς του καὶ ἔμενεν ἔτι καθήμενον παρὰ τὰς ῥίζας τῆς μεγάλης ἐλάτου.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ νεανίας ἔφθασεν εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων ἀπ' αὐτοῦ, τὸ φάντασμα ἐπροχώρησε πρὸς αὐτόν. Ἀκουσίως σχεδὸν, ὁ ἱππότης ἐκπεπληγμένος, ἔκαμεν ἓν βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω ὑψῶν τὸ ξῖφός του.

« Δὲν κτυπῶσι τοὺς νεκροὺς εἶπε τὸ φάντασμα μετὰ φωνῆς πενθίμου. Μεῖνε αὐτοῦ, ἄκουσον καὶ ἀπάντησον. Εἶσαι σὺ ὁ Δομίνικος Σάλβαρ; »

— Ναί.

— Πόθεν ἔρχεσαι; Τί σ'ἔφερεν ἐνταῦθα;

— Ἔρχομαι ἐκ Παμπελούν. Ἔλαβον πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν γνωστοποίησιν δι' ἧς προσεκαλούμην νὰ εὑρεθῶ τὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου Γεράνδου, τὴν δευτέραν ὥραν, εἰς τὸ δάσος τοῦ Ἐσπαρράκ παρὰ τὰς ῥίζας τῆς μεγάλης ἐλάτου. Ὁπλοφόρος τις τοῦ ὁποίου ἡ προσωπὶς τῆς περικεφαλαίας ἦτο χαμηλωμένη, μὲ περιέμενεν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ δάσους. Μὲ ὡδήγησε σχεδὸν μέχρις ἐδῶ. Μοὶ ἔχει ὑποσχεθῆ ὅτι θέλω μάθει εἰς τὸ στενὸν τοῦτο τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς μου καὶ τὸ ἀληθινὸν ὄνομά μου.

— Εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἀπήντησε τὸ φάντασμα.

— Τίς θέλει μὲ ἀποκαλύψει ταῦτα;

— Ἐγώ· ἀλλ' ὑπὸ μίαν συμφωνίαν.

— Τίνα;

— Ὁ πατήρ σου ἔχει δολοφονηθῆ. Θέλεις μοὶ ὁρκισθῆ ἐπὶ τῆς πίστεώς σου ὡς χριστιανοῦ καὶ τῆς τιμῆς σου ὡς εὐγενοῦς, ὅτι θέλεις κτυπήσει ἰδίᾳ χειρὶ τοὺς φονεῖς τοῦ πατρός σου.

— Τὸ ὀμνύω! ἐκραύγασεν ὁ νεανίας μετὰ σπουδῆς.

— Ὁποῖοι καὶ ἂν ὦσιν;

— Ὁποῖοι καὶ ἂν ὦσιν.

— Ἐπὶ τῆς τιμῆς σου ὡς εὐγενοῦς καὶ τῆς πίστεώς σου ὡς χριστιανοῦ;

— Ἐπὶ τῆς τιμῆς μου ὡς εὐγενοῦς, καὶ ἐπὶ τῆς πίστεώς μου ὡς χριστιανοῦ.

— Καλῶς. Ἄκουσον καὶ μὴ μὲ διακόψῃς, διότι αἱ στιγμαί μας εἰσὶ μεμετρημέναι. Σεῖς Ἀσδρὰθ καὶ Μελμὼθ, προσέχετε μήπως ἔλθῃ τις.

Οἱ δύο νάνοι ἀπεμακρύνθησαν σιωπῶντες.

— Ὁ πατήρ σου, ἐπανέλαβε τὸ φάντασμα, ὠνομάζετο ὁ βαρῶνος Ἀλβέρτος δ' Ἐσπαρράκ. Ἦν κύριος τοῦ φρουρίου δ' Ἐσπαρράκ, τὸ ὁποῖον ὑψοῦται εἰς ἀπόστασιν δύο λευγῶν ἐντεῦθεν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νίβα. Ἀφοῦ ἐπολέμησεν ἀνδρείως εἰς Γαλλίαν καὶ Ἱσπανίαν, ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ δεσπότου τοῦ Γορθὲζ, τὴν ὡραίαν Καλίστην, τῆς ὁποίας πάντες οἱ ῥαψῳδοὶ τοῦ τόπου διεκήρυσσον τὴν θαυμασίαν ὡραιότητα. Ἐγεννήθης ἐκ τοῦ γάμου τούτου. Ἡμέραν τινὰ, ἴσο τότε πενταετής, περιεμένετο εἰς τὸν πύργον ὁ πατήρ σου, ὅστις ἐπανήρχετο ἐξ Ἱσπανίας, ὅπου εἶχε μεταβῆ πρὸ ἓξ μηνῶν, καὶ ὅστις εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ ἐπανέλθῃ διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς συζύγου του. Μεγάλη ἀγαλλίασις ἐπεκράτει εἰς τὸν τόπον, διότι πάντες ἠγάπων τὸν ἀνδρεῖον Ἀλβέρτον δ' Ἐσπαρράκ.

Ἡ νὺξ πρὸ πολλοῦ εἶχε καλύψει τὴν κοιλάδα καὶ ὁ βαρῶνος δὲν εἶχεν ἔτι ἐμφανισθῆ. Τὴν ἐπαύριον πρωΐαν ξυλοκόποι ἐλθόντες ἀνήγγειλαν εἰς τὸν πύργον, ὅτι εἶχον εὕρει παρὰ τὰς ῥίζας τῆς μεγάλης ταύτης ἐλάτου τὰ πτώματα τοῦ βαρώνου καὶ τῶν ἓξ ὁπλοφόρων, οἵτινες τὸν συνώδευον. Ὁ ἐπιστάτης τοῦ πύργου ἔτρεξεν ἐνταῦθα μετὰ τοῦ ὡραίου ἱππότου Γασπὰρδ δὲ Μωλεὰκ ἐξαδέλφου τινὸς τοῦ πατρός σου, ὅστις εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς τὸ φρούριον δ' Ἐσπαρράκ, τοῦ ὁποίου ὁ βαρῶνος Ἀλβέρτος τοῦ εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὴν ὑπεράσπισιν. Ὁ Μωλεὰκ ἐθεωρεῖτο καὶ δικαίως, ὁ ὡραιότερος εὐγενὴς τῆς χώρας, ἀλλ' ἦτον ἐπίσης ὁ μᾶλλον ἄσωτος, ὁ μᾶλλον ἄπιστος καὶ ὁ μᾶλλον διεφθαρμένος. Τὸν κατηγόρουν χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ὅτι εἶχεν ἐπιβούλως ὑποστηρίξει τὸν βασιλέα τῆς Ἱσπανίας, ὅταν οὗτος εἶχεν ἁρπάσει τὴν Νοβάρραν πρὸς βλάβην τοῦ Ἰωάννου δ' Ἀλβρέτ. Ὁ πατήρ σου ἠγνόει τὴν περίστασιν ταύτην, διότι ἄλλως δὲν ἤθελεν ἐμπιστευθῆ τὴν φύλαξιν τοῦ πύργου του εἰς τὸν ἐχθρὸν τοῦ Ἰωάννου δ' Ἀλβρέτ, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει πάντοτε ὡς νόμιμον ἡγεμόνα του.

Ὁ Μωλεὰκ καὶ ἡ βαρώνη Καλίστη ἔτρεξαν εἰς τὸ στενὸν, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρισκόμεθα· ἀλλὰ δὲν εἶδον εἰμὴ πέντε πτώματα. Τὸ τοῦ βαρώνου εἶχεν ἐξαφανισθῆ. Δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνεύρωσιν οὐδὲ τὸ σῶμα τοῦ μικροῦ του θαλαμηπόλου Σελὶμ, τὸν ὁποῖον ὁ πατήρ σου εἶχεν ἄλλοτε ἐπαναφέρει ἐξ Ἱσπανίας καὶ ὅστις δὲν ἀφι-

νεν οὐδέποτε τὸν κύριόν του. Ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἀνηρεύνησαν τὰ ὄρη καὶ τὴν κοιλάδα· τὰ πάντα εἰς μάτην· ἔκαμαν μεγαλοπρεπεῖς ἐπικηδείους εἰς τὴν πατέρα σου καὶ τῷ ἀνήγειραν λαμπρὸν μνημεῖον εἰς τὸν ναὸν τοῦ φρουρίου, ἀλλ' ὁ τάφος οὗτος ἐναπελείφθη κενός.

Ὁ Μωλεὰκ ὡς πλησιέστερος συγγενὴς τοῦ πατρός σου ἐκληρονόμησε τὴν περιουσίαν του καὶ τὸ φρούριον δ' Ἐσπαρράκ.

— Καὶ ἡ μήτηρ μου;

— Ζῇ ἔτι.

— Ὦ! σ' ἐξορκίζω, εἰπέ μοι ποῦ εἶναι! Εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ τὴν σφίγξω εἰς τὰς ἀγκάλας μου.

— Θέλεις τὴν ἴδει βραδύτερον.

— Διατί μὲ ἀναγκάζετε νὰ περιμένω τὴν εὐτυχίαν αὐτήν;

— Ἔχεις προηγουμένως καθῆκόν τι νὰ ἐκπληρώσῃς, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θέλεις τιμωρήσει τοὺς δύο δολοφόνους τοῦ πατρός σου, θέλω σὲ κάμει νὰ ἐναγκαλισθῇς τὴν μητέρα σου.

— Ἀχ! δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ θέσῃς τὴν τιμὴν ταύτην εἰς τὴν ἐκδίκησίν μου. Τὸ αἰσθάνομαι ἐν τῇ λύσσᾳ, ἥτις ἀναβράζει ἐντός μου, ὁποῖοι καὶ ἂν ὦσιν οἱ φονεῖς, ἡ χείρ μου θέλει τοὺς κτυπήσει καὶ θέλει κολυμβήσει εἰς τὸ ἐπικατάρατον αἷμα των. Τὸ ὄνομά των, μόνον τὸ ὄνομά των.

— Εἷς αὐτῶν εἶναι ὁ ἱππότης δὲ Μωλεὰκ, ὁ νέος βαρῶνος δ' Ἐσπαρράκ.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ.

Ἡ ἀνθρωπότης εἶναι παράδοξον μυστήριον! καὶ ἔχουσι δίκαιον οἱ ποιηταὶ νὰ λέγωσιν ὅτι εἶναι πεπλασμένη ἐκ πηλοῦ· διότι ἂν ἦτο ἐκ στερεωτέρας ὕλης δὲν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν νὰ λαμβάνῃ τοιαύτας τερατώδεις ἐντυπώσεις.

Ι. Φ. Σμίθ.

* * *

Οἱ ὅρκοι τῆς γυναικὸς γράφονται ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Βύρων.

* * *

Ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ γλώσσῃ, τῇ δημιουργηθείσῃ διὰ τὴν κληρονομίαν καὶ τὸν πλοῦτον, ὁ θάνατος καλεῖται ἐλπίς.

Β. Οὐγκώ.

* * *

Ἡ γυνὴ εἶναι ἄνθος ὅπερ ἀναδίδει τὸ ἄρωμά του ὑπὸ τὴν σκιὰν μόνον.

Λαμεναί.

* * *

Ἂν οἱ Ἄγγελοι κατήρχοντο τοῦ οὐρανοῦ, ὅλαι αἱ γυναῖκες ἤθελον τοὺς συζευχθῆ, καὶ ἂν οἱ διάβολοι ἀνήρχοντο ἔπειτα τῆς κολάσεως, ὅλαι αἱ γυναῖκες ἤθελον χωρισθῆ τῶν ἀγγέλων.

* * *

* * *

Οὐδὲν ὡραιότερον τῶν μορφασμῶν τῆς ὀργιζομένης καλλονῆς.

Β. Οὐγκώ.

* * *

Ἡ γυνὴ εἶναι πλασμένη ἵνα ἀγαπᾶται μᾶλλον παρὰ ν' ἀγαπᾷ, καθὼς τ' ἄνθη, τὰ ὁποῖα δὲν αἰσθάνονται τὴν ἀναπεμπομένην ἐξ αὐτῶν εὐωδίαν, ἀλλὰ παρέχωσιν αὐτὴν εἰς τοὺς ἄλλους. Αἱ γυναῖκες εἶναι ἀληθῆ ἄνθη τοῦ ἔρωτος.

Ἀλφόνσος Ἐσκῖρος.

* * *

Τὰ ἡφαίστεια ἐξερεύγονται λίθους, αἱ δ' ἐπαναστάσεις ἀνθρώπους.

Β. Οὐγκώ.

* * *

Τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος εἶναι ὡς ὁ ἀτμός· ὅσῳ περισσότερον πιέζεται, τόσῳ ἰσχυρότερον γίνεται.

* * *

* * *

Εἶναι λυπηρὸν ν' ἀγαπᾷ τις χωρὶς νὰ κέκτηται μεγάλην περιουσίαν, ἥτις δύναται νὰ τῷ παρέξῃ τὰ μέσα νὰ εὐχαριστῇ τὸ ἀγαπώμενον πρόσωπον, καὶ νὰ τὸ καθιστᾷ τόσον εὐτυχὲς ὥστε νὰ μὴ ἐπιποθῇ τι περιπλέον.

Λαβρυγέρ.